

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: Фармацевтичний

Кафедра менеджменту охорони здоров'я

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ

« 01 » *березня* 20 *21* р.

**МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ЗДОРОВ'Я”**

Факультет: Медичний

Навчальна дисципліна: Управління охороною здоров'я

Затверджено:

Засіданням кафедри менеджменту охорони здоров'я
Одеського національного медичного університету

Протокол № 1 від "26" 08 2024 р.

Завідувач кафедри Олена РУДІНСЬКА

Розробники:

завідувач кафедри, к.е.н., доц. Рудінська О. В.

професор кафедри, д.е.н., доц. Борщ В. І.

доцент кафедри, к.е.н., доц. Кусик Н. Л.

професор кафедри, д.е.н., проф. Мартинюк О. А.

професор кафедри, д.е.н., проф. Криленко В. І.

доцент кафедри, к.е.н., доц. Князькова В. Я.

доцент кафедри, к.мед.н., доц. Бусел С. В.

ТЕМА 1.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ – ОСНОВНА ФУНКЦІЯ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ЗДОРОВ'Я

Мета:

Набуття здобувачем вищої освіти знань в сфері управління якістю як необхідного компонента процесів організації надання медичних послуг і організації діяльності закладу охорони здоров'я. Розуміння вимог щодо акредитації на стандарти ISO та JCI як спеціалізованих стандартів якості медичної діяльності.

Набуття здобувачем вищої освіти знань про ієрархію управління в медицині на макрорівні (національна система охорони здоров'я) та мікрорівні (медичний заклад). Розуміння специфіки функціонування державного сектору охорони здоров'я. Розуміння характеристики закладу охорони здоров'я та його цілеорієнтації, сутності та мети організації діяльності закладу охорони здоров'я.

Основні поняття:

Управління якістю. Акредитація. Спеціалізовані стандарти якості медичної діяльності. Стандарти ISO, JCI. Ієрархія управління в медицині. Державний сектор охорони здоров'я. Медичний заклад. Організація діяльності закладу охорони здоров'я.

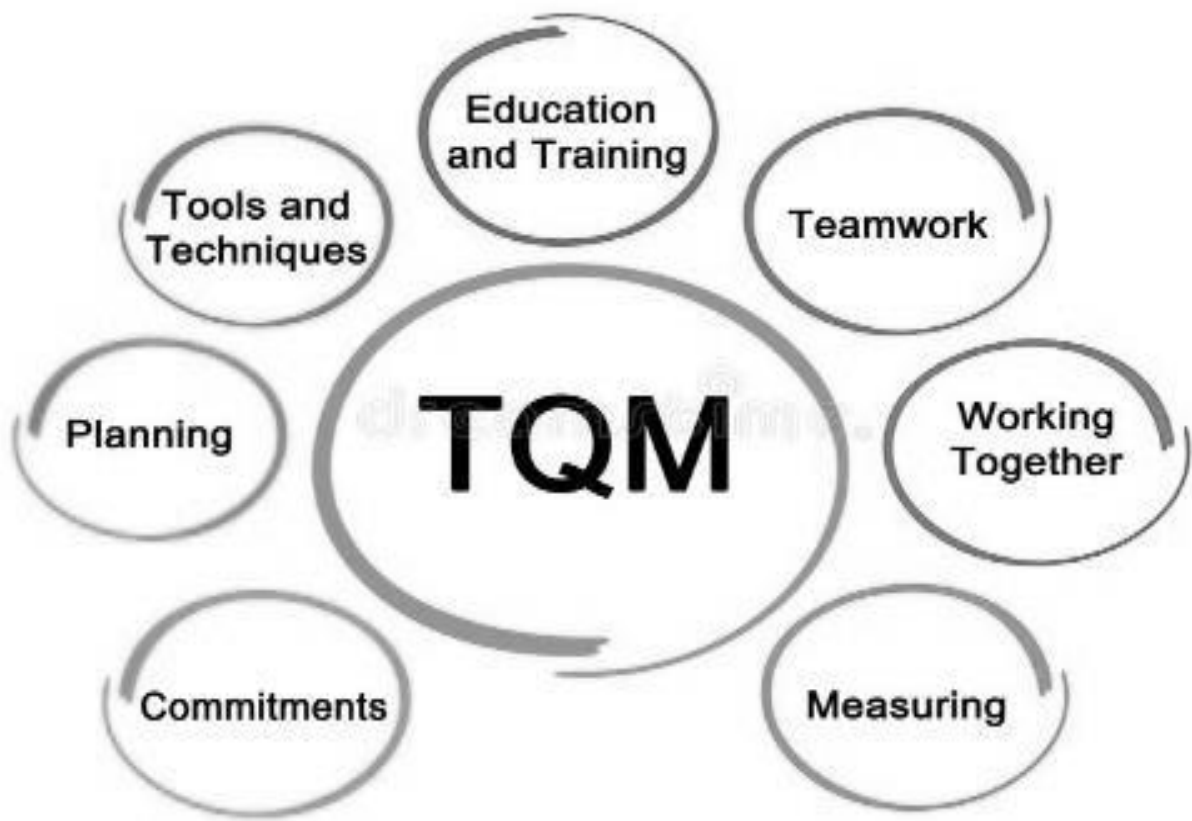
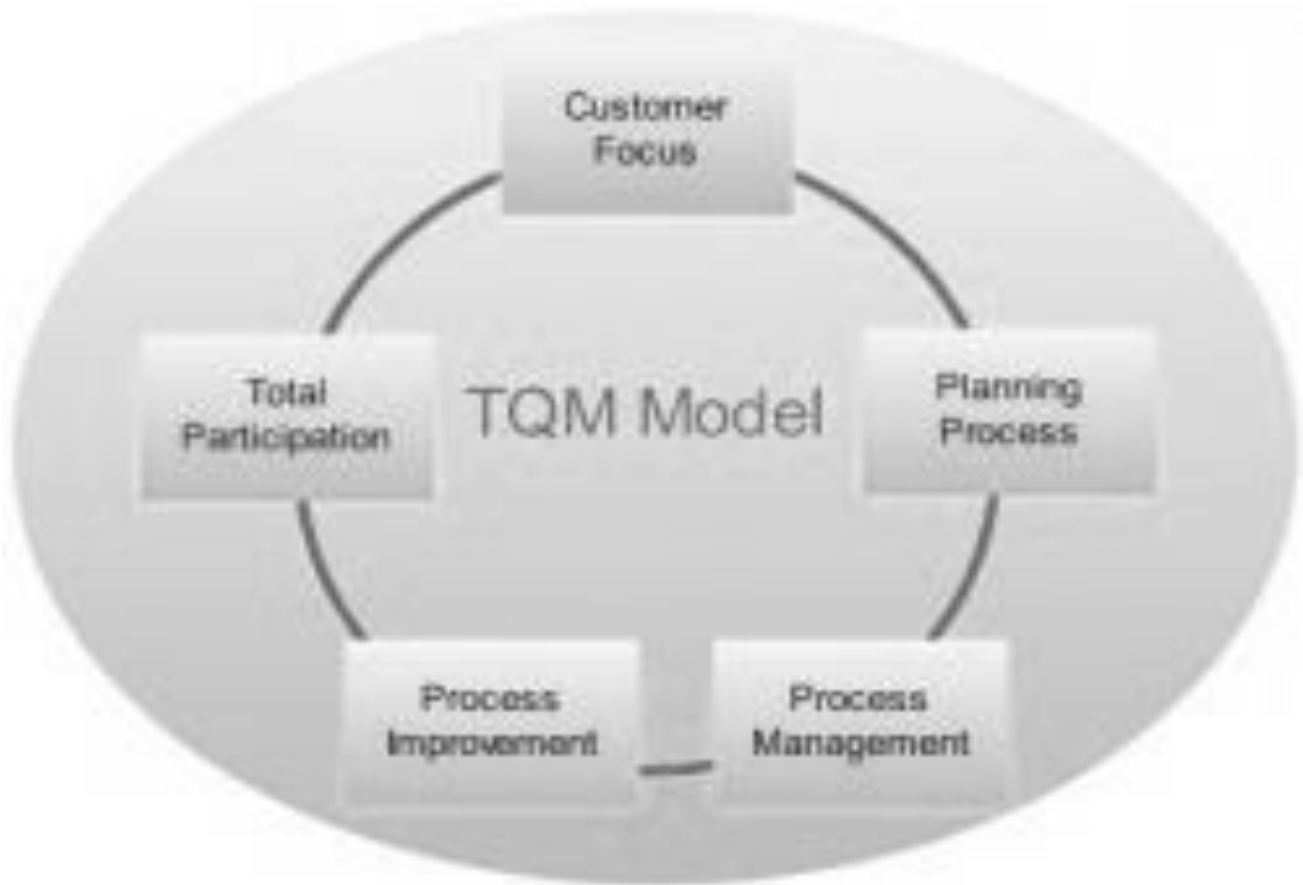
ПЛАН:

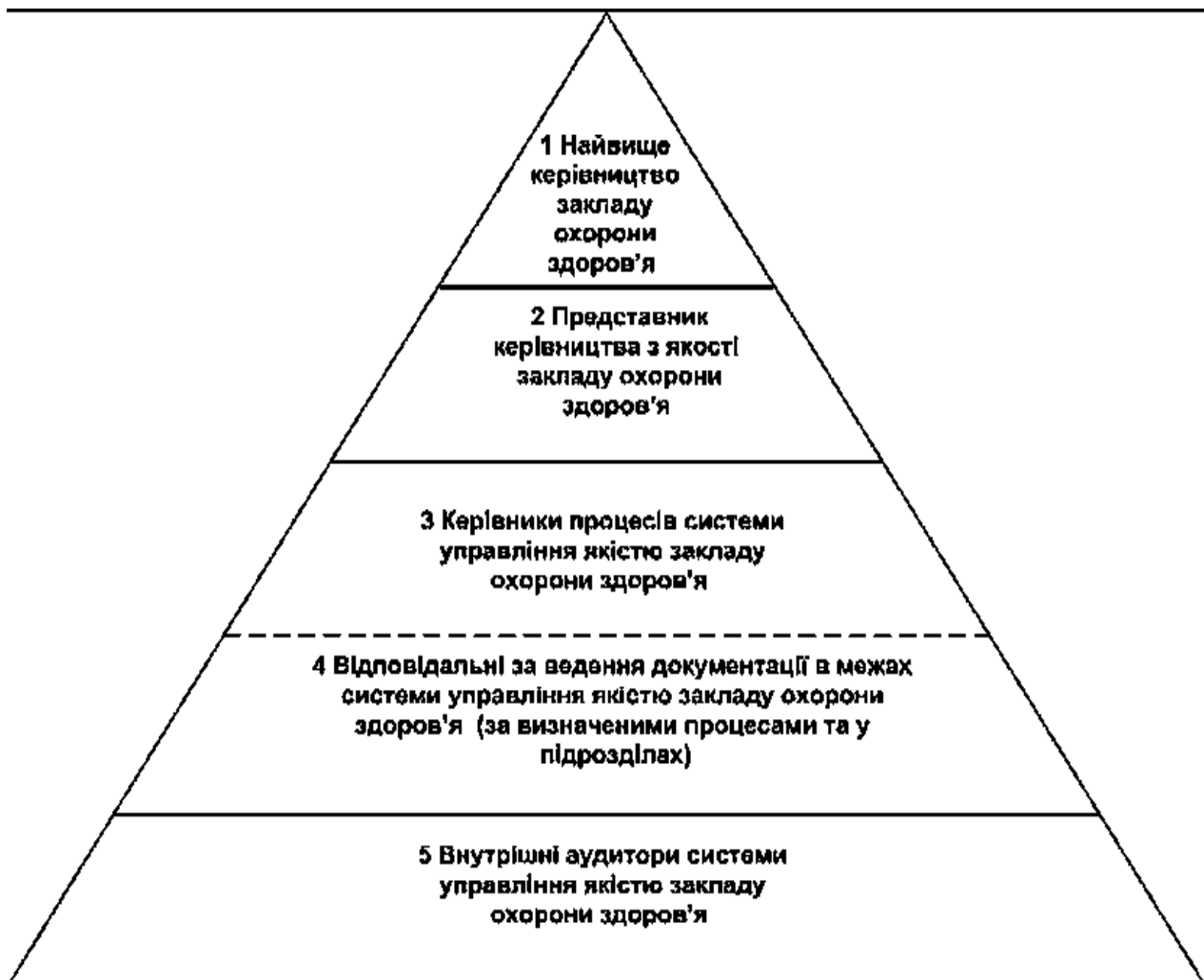
1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАХОДИ:

Привітання, перевірка присутніх, повідомлення теми, мети заняття, мотивація здобувачів вищої освіти щодо вивчення теми.

2. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ВМІНЬ, НАВИЧОК.

- **Принципи TQM, що становлять основу вимог стандартів ISO серії 9000 - відправна точка розробки та впровадження систем управління якістю**
 - Орієнтація на споживача.
 - Лідерство - відповідальність вищого керівництва.
 - Залучення персоналу.
 - Процесний підхід.
 - Системний підхід до управління.
 - Постійне поліпшення.
 - Прийняття рішень на основі фактів.
 - Взаємовигідні відносини з постачальниками.

ТИПОВА ІЄРАРХІЯ ДОКУМЕНТАЦІЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Примітка 1. Кількість рівнів може змінюватися залежно від потреб організації.

Примітка 2. Форми можуть бути застосовними на всіх ієрархічних рівнях.

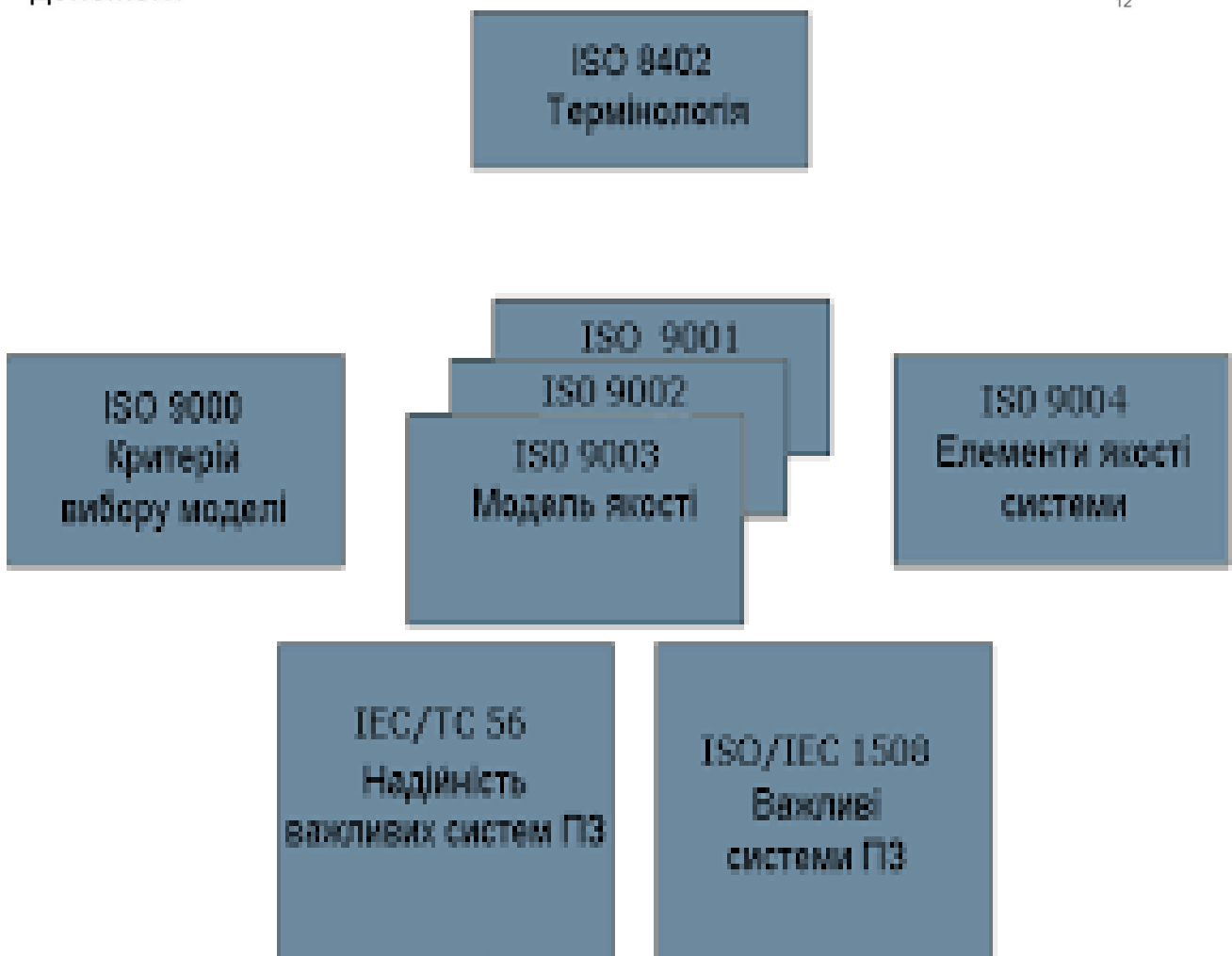
Обов'язкові задокументовані методики системи управління якістю

- «Контроль документів» (за пунктом 4.2.3 ДСТУ ISO 9001);
- «Контроль протоколів» (за пунктом 4.2.4 ДСТУ ISO 9001);
- «Контроль невідповідної продукції» (за пунктом 8.3 ДСТУ ISO 9001). Примітка: для ЗОЗ ця методика може мати назви «Контроль невідповідної медичної допомоги» або «Контроль невідповідної медичної послуги»;
- «Внутрішній аудит» (за пунктом 8.2.2 ДСТУ ISO 9001);
- «Коригувальні дії» (за пунктом 8.5.2 ДСТУ ISO 9001);
- «Запобіжні дії» (за пунктом 8.5.3 ДСТУ ISO 9001).

МОЗ України

- Наказ МОЗ України від 05.02.2016 № 69 "Про організацію клініко-експертної оцінки якості надання медичної допомоги та медичного обслуговування", зареєстрований в Міністерстві юстиції України 24 лютого 2016 р. за № 285/28415
- Наказ МОЗ України від 11.09.2013 № 795 "Про моніторинг клінічних індикаторів якості медичної допомоги", зареєстрований в Міністерстві юстиції України 27 вересня 2013 року за № 1669/24201
- Наказ МОЗ України від 28.09.2012 №752 "Про порядок контролю якості медичної допомоги", зареєстрований в Міністерстві юстиції України 28 листопада 2012 року за № 1996/22308
- Наказ МОЗ України від 21.09.2012 року № 732 "Про затвердження Плану заходів МОЗ України на виконання Концепції управління якістю медичної допомоги у галузі охорони здоров'я в Україні на період до 2020 року»
- Наказ МОЗ України від 01.08.2011 № 454 "Про затвердження Концепції управління якістю медичної допомоги у галузі охорони здоров'я в Україні на період до 2020 року«
- Наказ МОЗ України від 20.07.2011 № 427 "Про затвердження Єдиного термінологічного словника (Глосарій) з питань управління якістю медичної допомоги"

12

Організації, які опікуються якістю медичної допомоги в розвинених країнах

- Agency for Healthcare Research and Quality (AHRQ) – Агенція з досліджень та якості в охороні здоров'я
- <http://www.ahrq.gov/>

- The National Institute for Health and Care Excellence (NICE) – Національний інститут досконалості в охороні здоров'я та догляді
- <https://www.nice.org.uk/>

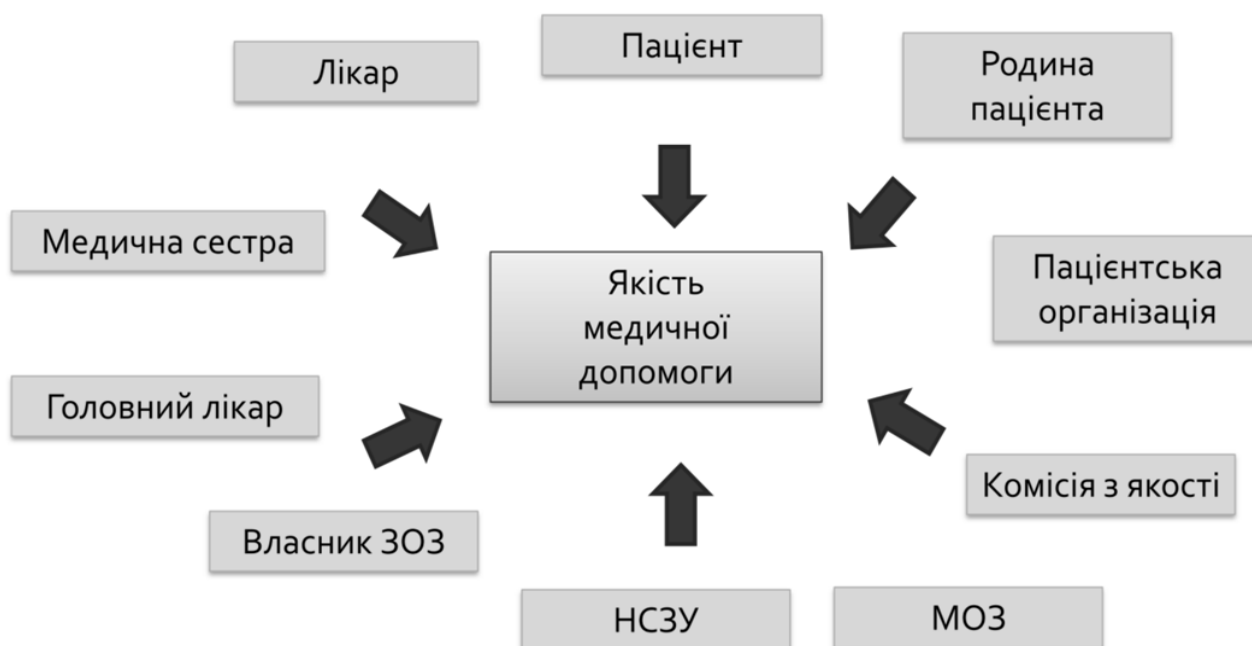
Національні стандарти ДСТУ ISO серії 9000

- ДСТУ ISO 9000-2007 Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів
- ДСТУ ISO 9001:2009 Системи управління якістю. Вимоги
- ДСТУ ISO 9004:2012 Управління задля досягнення сталого успіху організації. Підхід на основі управління якістю
- ДСТУ ISO 19011:2012 Настанови щодо здійснення аудитів систем управління

ISO 9001:2008: структура стандарту

Багатовимірність якості. Точка зору

Модель управління якістю медичної допомоги

БАГАТОВІМІРНІСТЬ ЯКОСТІ. ТРІАДА ДОНАБЕДІАНА.

Структура (ресурси):

- Матеріальні ресурси (приміщення, обладнання, витратні матеріали, ін.)
- Людські ресурси (кількість посад, кваліфікація, система мотивації)
- Система організації роботи (управління, графік роботи, фінансування, контроль, ін.)

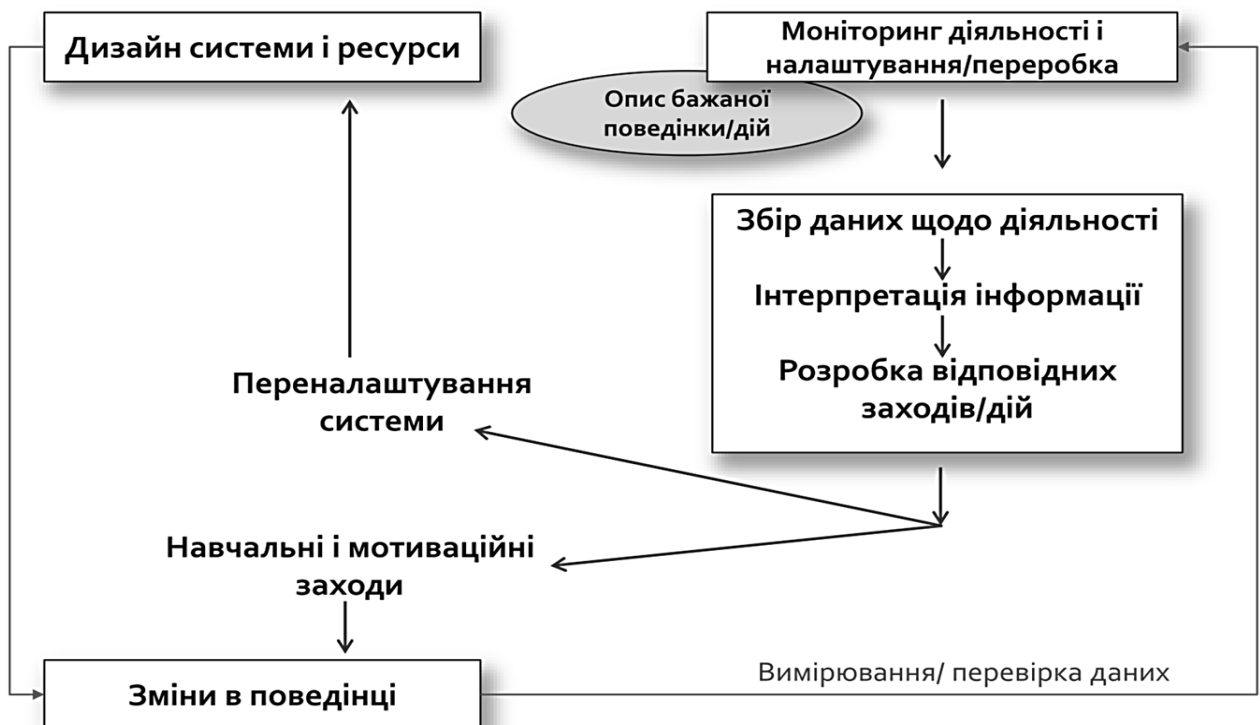
Процес:

- Діяльність з надання медичної допомоги, включаючи профілактику, діагностику, лікування, реабілітацію, навчання пацієнтів. Характеризує, що саме, в якій послідовності і за який час має бути зроблено для пацієнта
- Дотримання лікарями стандартів медичної допомоги і клінічних рекомендацій
- Знайомство лікарів з принципами “доказової медицини” і використання їх в поточній діяльності

Результат:

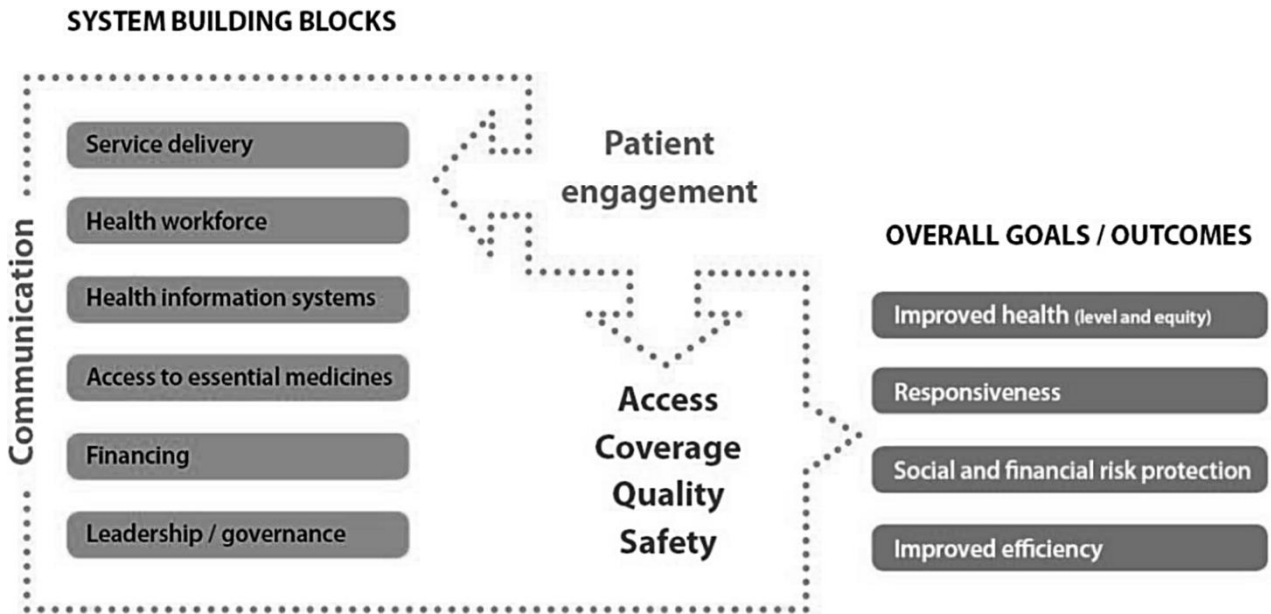
- Зміни стану здоров'я (пацієнт, громада в цілому)
- Отримання знань пацієнтами і їх родинами, щодо медичної допомоги
- Зміни в поведінці (спосіб життя) пацієнтів і їх родин
- Задоволеність пацієнтів медичною допомогою

Система управління якістю МД на рівні закладу

ПАЦІЄНТ-ОРІЄНТОВАНА МОДЕЛЬ

Залучення пацієнтів і пацієнтський досвід

Рівень закладу:

- чий погляд на якість є найважливішим?
- чому?

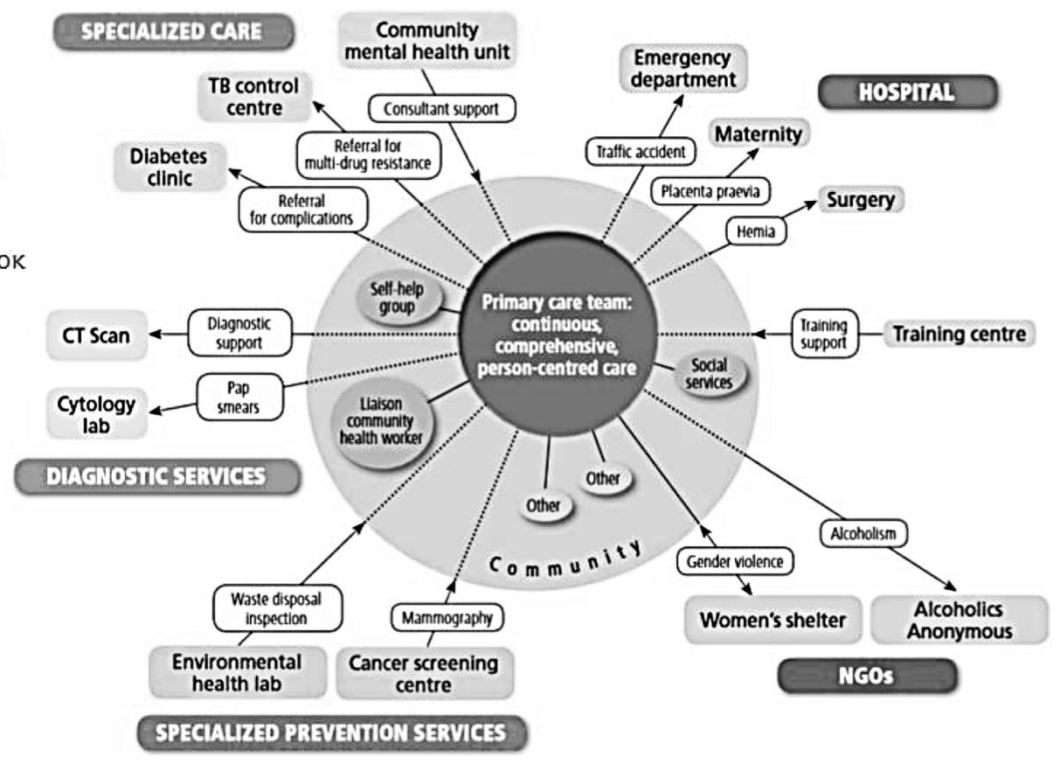

КООРДИНАЦІЯ ТА ІНТЕГРАЦІЯ ДОГЛЯДУ

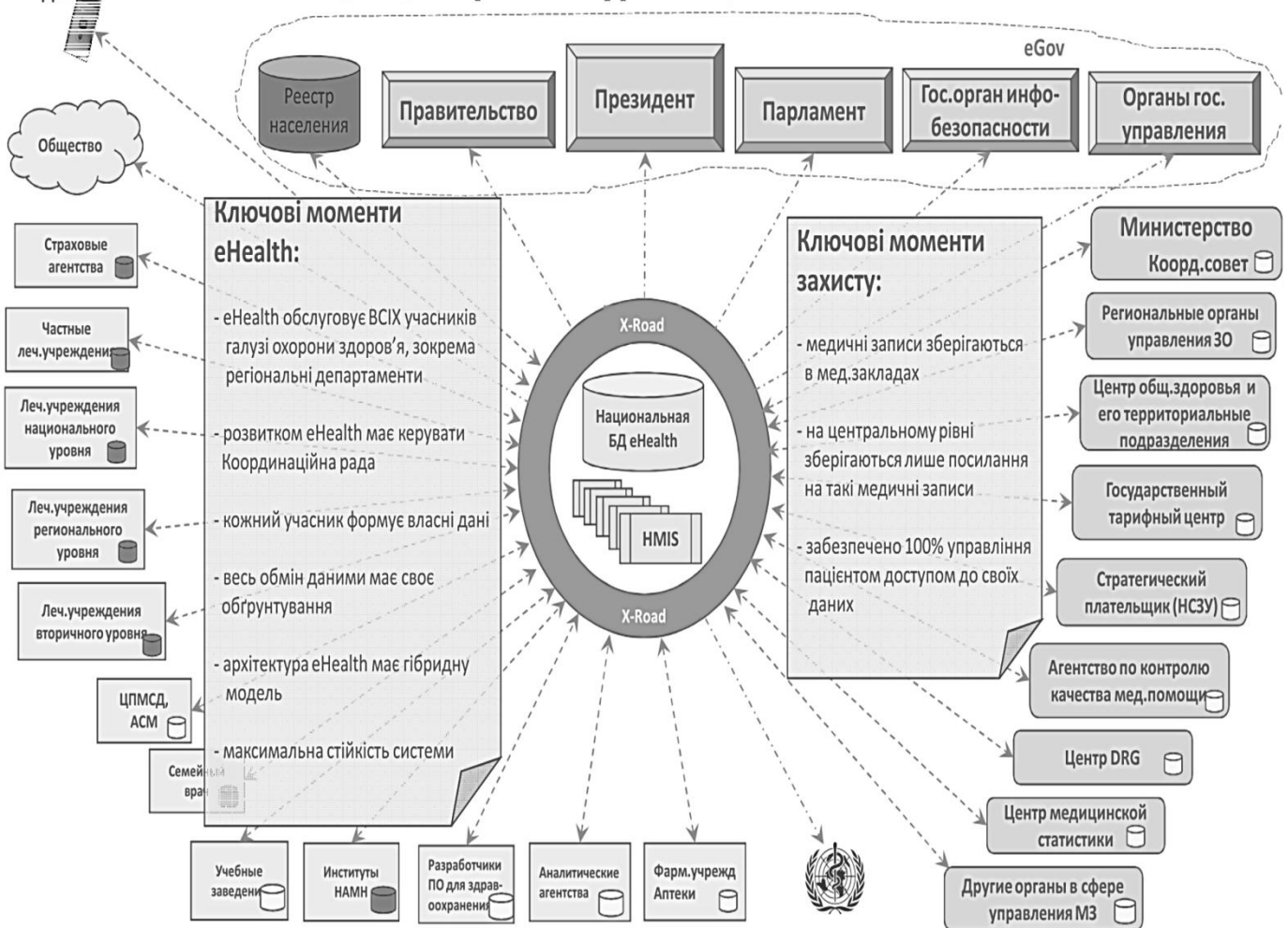
Figure 4.3 Primary care as a hub of coordination
Networking within the community served and with outside partners

- Координація:**
1. Хаб
 2. Направлення
 3. Зворотний зв'язок

КООРДИНАЦІЯ ТА ІНТЕГРАЦІЯ

Концепція архітектури національного eHealth

ТЕМИ ДОПОВІДЕЙ / РЕФЕРАТИВ:

- Якість медичної допомоги як ключовий аспект ефективного функціонування системи охорони здоров'я.
- Забезпечення високої якості послуг у медичних закладах: використання інтегрованого підходу до управління, який охоплює як макрорівень (національна система охорони здоров'я), так і мікрорівень (окремі медичні заклади).
- Управління якістю: весь спектр діяльності медичних закладів, від діагностики та лікування до профілактики та реабілітації.
- Системний підхід до організації медичних послуг, де кожен компонент процесу має бути оптимізований для досягнення максимальної ефективності та задоволення потреб пацієнтів.
- ISO (Міжнародна організація зі стандартизації): допомога організаціям забезпечити відповідність своїм послугам встановленим стандартам та вимогам.

- JCI (Joint Commission International): забезпечення стандартизації медичної допомоги на міжнародному рівні.
- Макрорівень (національна система охорони здоров'я): загальні політики, нормативно-правові акти та стратегічні напрямки розвитку охорони здоров'я.
- Мікрорівень (медичний заклад): ефективна організація роботи, забезпечення високої якості послуг, управління ресурсами та впровадження інновацій.
- Державний сектор охорони здоров'я: державні медичні заклади, що забезпечують доступ до медичних послуг для всіх громадян.
- Управління медичним закладом: розробка та впровадження стратегічних і тактичних планів, що забезпечують якісну та безпечну медичну допомогу.
- Управління кадрами, фінансами, матеріально-технічними ресурсами, забезпечення належного рівня підготовки та безперервного навчання медичного персоналу.
- Медичний заклад - складна організаційна структура, основною метою якої є надання якісної медичної допомоги.
- Забезпечення високого рівня обслуговування пацієнтів, безпеки медичних процедур, а також ефективного управління ресурсами.
- Організація діяльності медичного закладу: комплекс заходів, спрямованих на забезпечення якісної медичної допомоги.
- Планування та координація робіт, впровадження сучасних технологій, дотримання стандартів якості, моніторинг та оцінку результатів діяльності медичного закладу.

3. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ:

Питання для опитування:

- Назвіть головну мету ВООЗ зі сприяння забезпеченню охорони здоров'я населення усіх країн світу.
- Охарактеризуйте основні засади формування державної політики та стратегій у галузі охорони здоров'я проголошені на Першій міжнародній конференції з поліпшення здоров'я.
- Оттавська Хартія: державна політика і дії щодо формування та збереження здоров'я населення як п'ять стратегій.
- Назвіть загальні основні міжнародні акти та декларації з надання медичної допомоги.
- Назвіть спеціальні основні міжнародні акти та декларації з надання медичної допомоги.
- Опишіть стандарт, який визначає вимоги до системи управління якістю, міжнародний стандарт ISO 9001:2015 «Quality Management Systems — Requirements».
- Охарактеризуйте систему управління якістю в закладі охорони здоров'я.

- Опишіть Стандарти ISO серії 9000.
- Назвіть процеси системи управління якістю, згідно з міжнародними стандартами в адаптації до медичного закладу: чотири групи.
- Назвіть акценти вимог стандарту ISO 9001:2015 for HEALTHCARE.
- Багатовимірність якості. Опишіть бачення BOO3.
- Назвіть інструменти управління якістю медичних послуг.
- Наказ МОЗ від 28.09.2012 р. № 752 «Про затвердження Порядку контролю якості медичної допомоги». Назвіть 8 основних пунктів.
- Охарактеризуйте оцінювання якості в галузі охорони здоров'я відповідно до триади Донабедіана.
- Назвіть рівні на яких відбуваються відносини управління в медицині.
- Охарактеризуйте мету, основні задачі, об'єкт та суб'єкт менеджменту в охороні здоров'я.
- Поясніть управління медичними установами з двох позицій.
- Опишіть принципи та методи менеджменту за загальною класифікацією.
- Опишіть функції менеджменту, які визначаються рівнем системи управління.
- Надайте загальну класифікацію управлінських технологій.
- Охарактеризуйте основні інформаційні рівні виникнення економічних та управлінських відносин.
- Опишіть рівні системи управління в медичній установі.
- Дайте визначення управлінському рішенню, вимогам до нього, алгоритму його прийняття.
- Назвіть чинники, що визначають форми і методи управління системою охорони здоров'я населення в цілому і на окремих територіях.
- Назвіть найважливіші принципи розвитку національної системи охорони здоров'я, що наголошуються в Резолюції Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я.
- Назвіть основні принципи охорони здоров'я в Україні.
- Назвіть основні органи охорони здоров'я в Україні.
- Охарактеризуйте державний сектор охорони здоров'я в Україні.
- Розкрийте основні напрямки розвитку системи охорони здоров'я в сучасному світі.

ТЕСТИ КРОК

<p>Що означає забезпечення рівності у питаннях охорони здоров'я?</p>	<p>А. Відсутність впливу на можливості населення щодо досягнення свого потенціалу здоров'я В. Надання кожному можливості для досягнення потенціалу здоров'я в залежності від соціально-економічного статусу</p>
--	--

	<p>С. Вплив держави на сферу охорони здоров'я для забезпечення населення доступу до медичних послуг</p> <p>Д. Надання більших можливостей для досягнення потенціалу здоров'я людям з більшими статками</p> <p>Е. Надання рівної можливості для досягнення кожним свого повного потенціалу здоров'я</p>
<p>Міська рада провела брифінг серед жителів міста для ознайомлення з деякою інформацією, що стосується детермінант здоров'я. Який із нижченаведених факторів є соціально-економічною детермінантою здоров'я?</p>	<p>А. Режим сну</p> <p>В. ВІЛ-статус</p> <p>С. Миття рук</p> <p>Д. Працевлаштування</p> <p>Е. Вік</p>
<p>Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) надає Україні інструкції та методологічні рекомендації з впровадження сучасних технологій лікування, з реформування національної системи охорони здоров'я, з впровадження нових методів та форм профілактики захворювань. Яка функцію ВООЗ виконує в цьому разі?</p>	<p>А. Посередницька функція</p> <p>В. Мотиваційна функція</p> <p>С. Організаційна функція</p> <p>Д. Функція планування</p> <p>Е. Функція наукового супроводу</p>
<p>Як впливає розвинений ринок медичних послуг на збільшення тривалості життя, поліпшення здоров'я, збереження генофонду нації?</p>	<p>А. Не впливає</p> <p>В. Опосередковано</p> <p>С. Погано</p> <p>Д. Безпосередньо</p> <p>Е. Добре</p>
<p>З огляду на взаємозумовленість сучасного світу в питаннях реагування на масштабність надзвичайних ситуацій важливою є міжнародна співпраця. Який документ встановлює глобальні правила в галузі громадського здоров'я з метою посилення медико-санітарної безпеки на національному, регіональному та міжнародному рівнях?</p>	<p>А. Статут ВООЗ</p> <p>В. Основи європейської політики «Здоров'я - 2020»</p> <p>С. Міжнародні медико-санітарні правила</p> <p>Д. Європейський план дій зі зміцнення потенціалу і послуг громадського здоров'я</p> <p>Е. Тринадцята загальна програма роботи ВООЗ на 2019-2023 р.р.</p>

<p>Формуванню державної політики в галузі охорони здоров'я в Україні притаманні загальні закономірності, що є універсальними та загальнозживаними в більшості країн світу. Яким міжнародним документом проголошено основні засади формування державної політики та стратегії у галузі охорони здоров'я?</p>	<p>A. Джакартська декларація B. Будапештська декларація C. Партнерство з метою підтримки здоров'я D. Оттавська хартія E. Критерії ВООЗ для сприяння здоров'я</p>
<p>Яка управлінська стратегія визначена основною в політиці Всесвітньої організації охорони здоров'я у сфері громадського здоров'я у XXI столітті?</p>	<p>A. Розвиток державного управління B. Діяльність Міністерства охорони здоров'я C. Провідна роль місцевих адміністрацій D. Міжгалузєва взаємодія E. Удосконалення управління системою охорони здоров'я</p>
<p>Перспектива у сприянні здоров'ю, яка враховує багаторівневість та взаємодію факторів здоров'я називається:</p>	<p>A. Демографічна B. Епідеміологічна C. Соціально-екологічна D. Політична E. Економічна</p>
<p>Адміністрація міста проводить систематичний контроль процесів надання якісної медичної допомоги жителям міста, з метою 100% охоплення населення медичними послугами відповідно до політики країни. Який ключовий принцип покладено в основу побудови системи менеджменту якості відповідно до вимог ISO 9001?</p>	<p>A. Структурний підхід B. Ситуативний підхід C. Адміністративний підхід D. Системний підхід E. Процесний підхід</p>
<p>Індекс людського розвитку - це інтегральний показник, який розраховується щорічно для міждержавного порівняння і вимірювання рівня життя, грамотності, освіченості і довголіття, як основних характеристик людського потенціалу досліджуваної території. Під час його підрахунку враховуються 3 види показників.</p>	<p>A. Умови життя B. Рівень реальних доходів населення C. Рівень грамотності населення країни D. Якість життя E. Стиль життя</p>

Визначіть, який із них застосовується для підрахунку індексу людського потенціалу:	
Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) надає Україні інструкції та методологічні рекомендації з впровадження сучасних технологій лікування, з реформування національної системи охорони здоров'я, з впровадження нових методів та форм профілактики захворювань. Яка функцію ВООЗ виконує в цьому разі?	<p>А. Функція наукового супроводу</p> <p>В. Організаційна функція</p> <p>С. Мотиваційна функція</p> <p>Д. Посередницька функція</p> <p>Е. Функція планування</p>

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

Основна:

1. Данько В.В. Формування інноваційної системи управління закладами охорони здоров'я: дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / В.В. Данько; Одеський національний університет імені І.І. Мечникова. Одеса, 2020. 233 с.
2. Державне управління охороною здоров'я в Україні: генеза і перспективи розвитку: колективна монографія / кол. авт.; упоряд. проф. Я.Ф. Радиш, передм. Т.Д. Бахтеєвої; за заг. ред. проф. М.М. Білинської, проф. Я.Ф. Радиша. Київ: НАДУ, 2013. 424 с.
3. Клименко О.В. Державне регулювання медичної діяльності в Україні: генеза та тенденції розвитку: дис. ... докт. наук: 25.00.01 / Клименко Олена Вікторівна. Київ, 2016. 490 с.
4. Концепція МОЗ України «Концепція реформи охорони здоров'я у контексті процесів децентралізації». URL: http://trigger.in.ua/wp-content/uploads/2015/08/Health-Reform-and-Decentralization_policy-note-for-RPR.docx
5. Менеджмент та маркетинг в охороні здоров'я: навчальний посібник / В. І. Борщ, О. В. Рудінська, Н. Л. Кусик. Херсон: Олді+, 2022. 264 с.
6. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015 – 2020 років. URL: <http://www.apteka.ua/article/327094>.
7. Основи менеджменту і маркетингу в медицині: навчальний посібник. Єрошкіна Т.В., Татаровський О.П., Полішко Т.М., Борисенко С.С. Донецьк: РВВ ДНУ, 2012. 64 с.
8. Основи менеджменту та маркетингу в медицині: навчальний посібник / В.Г. Шутурмінський, Н.Л. Кусик, О.В. Рудінська. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 176 с.
9. Політика та публічне управління у сфері охорони здоров'я: підручник /

М.М. Білинська, Н.О. Васюк, Л.І. Жаліло та ін. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ: НАДУ, 2017. Т. 1. 284 с.

10. Попченко Т.П. Реформування сфери охорони здоров'я в Україні: організаційне, нормативно-правове та фінансово-економічне забезпечення: аналітична доповідь. Київ: НІСД, 2012. 96 с.

Додаткова:

1. Баєва О.В. Основи менеджменту охорони здоров'я: навчально – методичний посібник. Київ: МАУП, 2007. 328 с.
2. Баєва О.В. Менеджмент у галузі охорони здоров'я: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 640 с.
3. Данько В.В. Управління закладами охорони здоров'я в сучасних умовах: теоретичний аспект. *Збірник наукових праць Харківського національного аграрного університету. Серія «Економічні науки»*. 2017. № 4. С. 225–233.
4. Деякі уроки реформи охорони здоров'я України / Г.О. Слабкий, В.М. Лехан, К.О. Надутий та ін. *Україна. Здоров'я нації*. 2014. № 3 (31). С. 7 – 22.
5. Жаліло Л.І., Мартинюк О.І. Розвиток інноваційних технологій в управлінні охороною громадського здоров'я на засадах оновленої політики Всесвітньої організації охорони здоров'я “Здоров'я-2020”. *Інновації в державному управлінні: системна інтеграція освіти, науки, практики*: матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 27 трав. 2011 р.): т. 1 / за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трощинського, С.В. Загороднюка. Київ: НАДУ, 2011. С. 201 – 203.
6. МОЗ України: Що було, є і буде. URL: https://moz.gov.ua/uploads/2/13773-transition_book_healthcare.pdf.
7. Презентація МОЗ України для Національної ради реформ «На шляху до європейської системи охорони здоров'я». URL: http://reforms.in.ua/sites/default/files/upload/docs/6.2._reforma_oz_presentacia2015_04_16.pdf.
8. Семчук І.В., Кукель Г.С., Роледерс В.В. Впровадження нових підходів до управління закладами охорони здоров'я в умовах ринку. *Ефективна економіка*. 2020. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7910>.
9. Скібіцька Л.І., Скібіцький О.М. Менеджмент. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 416 с.

Електронні інформаційні ресурси:

1. Всесвітня організація охорони здоров'я. URL: www.who.int.
2. Державний заклад «Центр медичної статистики Міністерства охорони здоров'я України»: офіційний веб-сайт. URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/main.html>.
3. Європейська база «Здоров'я для всіх». URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/statreports.html>.
4. Європейське регіональне бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я. URL: www.euro.who.int.

5. Лабораторія проблем економіки та управління в охороні здоров'я. URL: www.med122.com.
6. Медичний світ: професійна газета. URL: www.medsvit.org.
7. Медична інформаційна система: офіційний веб-сайт компанії Мед-експерт. URL: <http://medexpert.ua/ua/medichnij-zaklad/31-medichnij-zaklad/pro-ryнку-v-iznoho-medychnoho-turyzmu-v-ukraini>.
8. Медико - правовий портал. URL: <http://103-law.org.ua>.
9. Міністерство охорони здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://moz.gov.ua/>.
10. Міністерство соціальної політики України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.msp.gov.ua/main/Pro-ministerstvo.html>.
11. Національна служба здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://nszu.gov.ua/pro-nszu>.
12. Національна академія медичних наук України. URL: www.amnu.gov.ua.
13. Охорона здоров'я. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/06/zb_zoz_17.xls.
14. Український медичний часопис: медичний журнал. URL: www.umj.com.ua.
15. Global Health Expenditure Database. URL: <https://apps.who.int/nha/database/ViewData/Indicators/en>.
16. Global health security Index. URL: <https://www.ghsindex.org/about/>.
17. Modern healthcare. URL: <https://www.modernhealthcare.com/vital-signs-healthcare-blog>.

ТЕМА 2.

ФУНКЦІЇ НСЗУ ТА ОСНОВИ ФІНАНСУВАННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я НА МАКРО- ТА МІКРО- РІВНЯХ

Мета:

Набуття здобувачем вищої освіти знань про структуру, функції та повноваження НСЗУ. Формування розуміння суті реформ в сфері охорони здоров'я на сучасному етапі. Набуття знань щодо стандартів і регламентів, які використовують в процесах організації надання медичних послуг і організації діяльності закладу охорони здоров'я.

Набуття здобувачем вищої освіти знань про моделі організації системи охорони здоров'я на основі систем фінансування. Розуміння методів фінансування медичних установ на макрорівні. Набуття знань про фінансово-економічні відносини в охороні здоров'я, ресурси закладів охорони здоров'я (в т.ч. фінансові) та фінансове середовище медичних установ. Розуміння специфіки використання цифрового ресурсу в закладі охорони здоров'я.

Основні поняття:

Національна служба здоров'я України. Реформа в сфері охорони здоров'я. Стандарти і регламенти. Система фінансування. Моделі організації системи охорони здоров'я. Методи фінансування. Фінансово-економічні відносини в охороні здоров'я. Ресурси закладів охорони здоров'я.

ПЛАН:

1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАХОДИ:

Привітання, перевірка присутніх, повідомлення теми, мети заняття, мотивація здобувачів вищої освіти щодо вивчення теми.

2. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ВМІНЬ, НАВИЧОК.

Нормативно-правові акти з питань, що належать до компетенції НСЗУ:

- Додаток до наказу МОЗ від 21 05 2024 № 864 Перелік референтних центрів з питань рідкісних(орфанних) захворювань
- Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2020 років;
- Концепція реформи фінансування системи охорони здоров'я, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 р. № 1013-р;
- Закон України "Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення";
- Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань діяльності закладів охорони здоров'я";

- Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодоневідкладних заходів у сфері охорони здоров'я»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 25 березня 2016 р. № 246 «Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 р. № 1075 «Про затвердження Методики розрахунку вартості послуги з медичного обслуговування»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 28 березня 2018 р. № 391 «Про затвердження вимог до надавача послуг з медичного обслуговування населення, з яким головними розпорядниками бюджетних коштів укладаються договори про медичне обслуговування населення»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 25 квітня 2018 р. № 411 «Деякі питання електронної системи охорони здоров'я»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 25 квітня 2018 р. № 410 «Деякі питання щодо договорів про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 27.11.2019 № 1073 «Деякі питання договорів медичного обслуговування населення»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 24.12.2019 № 1086 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на реалізацію програми державних гарантій медичного обслуговування населення»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2024 р. № 437 «Деякі питання Ради громадського контролю при Національній службі здоров'я»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 28 липня 2021 р. № 854 «Деякі питання реімбурсації лікарських засобів та медичних виробів за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 3 березня 2023 р. № 184 «Деякі питання реалізації пілотного проекту щодо долучення клінічної лікарні “Феофанія” Державного управління справами до надання медичної допомоги за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 22 грудня 2023 р. № 1394 «Деякі питання реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення у 2024 році»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 27 лютого 2024 р. № 212 «Деякі питання реалізації пілотного проекту щодо зубопротезування окремих категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України»;
- Національний перелік основних лікарських засобів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2009 р. № 333 «Деякі питання державного регулювання цін на лікарські засоби і вироби медичного призначення»;
- Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 26.01.2018 № 148 «Про затвердження Примірного табеля матеріально-технічного оснащення закладів

охорони здоров'я та фізичних осіб – підприємців, які надають первинну медичну допомогу»;

- Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 19.03.2018 № 503 «Про затвердження Порядку вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та форми декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу»;
- Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 19.03.2018 № 504 «Про затвердження Порядку надання первинної медичної допомоги»;
- Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 19.12.2019 № 2559 «Про затвердження Методики розрахунку тарифів»;
- Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 28.02.2020 № 586 «Про затвердження Порядку направлення пацієнтів до закладів охорони здоров'я та фізичних осіб - підприємців, які в установленому законом порядку одержали ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики та надають медичну допомогу відповідного виду»;
- Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 28.02.2020 № 587 «Деякі питання ведення Реєстру медичних записів, записів про направлення та рецептів в електронній системі охорони здоров'я»;
- Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 19.07.2005 № 360 «Про затвердження Правил виписування рецептів на лікарські засоби і медичні вироби, Порядку відпуску лікарських засобів і медичних виробів з аптек та їхніх структурних підрозділів, Інструкції про порядок зберігання, обліку та знищення рецептурних бланків»;
- Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 18.09.2020 № 2136 «Деякі питання ведення Реєстру медичних висновків в електронній системі охорони здоров'я»;

Метою реформи фінансування системи охорони здоров'я було створення та запровадження **нової моделі фінансування**, яка передбачає:

Основними інституціями, які відповідають за забезпечення функціонування системи охорони здоров'я в Україні, є:

ЩО ОПЛАЧУЄМО? - тобто, які послуги фінансуються за рахунок бюджету охорони здоров'я.

У КОГО ЗАМОВЛЯЄМО ПОСЛУГИ? - тобто, якими є вимоги до надавачів медичних послуг з точки зору наявності спеціалістів, організації допомоги, обладнання.

ЯК І СКІЛЬКИ ОПЛАЧУЄМО? - тобто, який тип тарифу або їх комбінація застосовуються для оплати медичних послуг, яким є розмір тарифу, яким чином тип та розмір тарифу створюють стимули в системі фінансування охорони здоров'я.

Для ПМГ 2023-2025 визначені такі пріоритетні напрями розвитку системи охорони здоров'я:

01

Первинна медична допомога, амбулаторні медичні послуги, в тому числі інтеграція супроводу і лікування хворих на психічні розлади на рівні надавачів послуг з первинної медичної допомоги, організація обов'язкових медичних оглядів

02

Екстрена медична допомога та медицина катастроф. Надання якісних та доступних медичних послуг пацієнтам у невідкладних станах

03

Якісні та доступні медичні послуги вагітним, роділлям, породіллям, новонародженим та дітям, здійснення розширеного неонатального скринінгу, ранньої реабілітації немовлят. Допоміжні репродуктивні технології

04

Охорона психічного здоров'я та психологічна допомога

05

Послуги з реабілітації в сфері охорони здоров'я

06

Доступність основних (життєво необхідних) лікарських засобів

07

Першочергове забезпечення за рахунок наявних та додаткових ресурсів профілактики, ранньої діагностики і лікування неінфекційних захворювань:

- серцево-судинних захворювань, зокрема, артеріальної гіпертензії, гострого інфаркту міокарда та церебро-васкулярних захворювань, зокрема гострого мозкового інсульту;
- цукрового діабету 2 типу;
- бронхіальної астми, хронічних обструктивних захворювань легень;
- онкологічних захворювань;
- розладів психіки та поведінки.

08

Своєчасне лікування, локалізація та ліквідація спалахів інфекційних хвороб, епідемій, запобігання їх виникненню та поширенню, зокрема:

- вакцинованих захворювань;
- ВІЛ/СНІДу;
- туберкульозу;
- вірусних гепатитів В та С.

Специфікації та умови закупівлі медичних послуг, що надаються за програмою медичних гарантій, розробляються для надавачів медичних послуг, які бажають укласти договір з НСЗУ. Формування вимог відбувається на основі чинних галузевих стандартів у сфері охорони здоров'я, уніфікованих клінічних протоколів медичної допомоги, примірних табелів матеріально-технічного оснащення, інших нормативно-правових актів та міжнародних рекомендацій, які регулюють сферу надання медичних послуг

До розробки ПМГ-2024 були залучені експерти, які увійшли до складу Робочих груп, утворених **наказом НСЗУ від 09.08.2023 р. № 441 “Деякі питання роботи робочих груп експертів у Національній службі здоров'я України”**. Цим же наказом був затверджений Регламент роботи Робочих груп. Відповідно до Регламенту, мета роботи груп полягала в експертній оцінці специфікацій та умов закупівлі медичних послуг, які надаватимуться за програмою медичних гарантій, передбаченою Законом України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення».

ПМГ-2024 складається з 44 пакетів медичних послуг, які охоплюють як медичні послуги загального профілю, так і медичні послуги для реагування на виклики, спричинені військовою агресією.

Пакети медичних послуг за ПМГ-2024 передбачають укладення договорів за наступними напрямками:

01

Надання **екстреної медичної допомоги**, оплата якої здійснюється за глобальною ставкою.

02

Надання **первинної медичної допомоги**, оплата якої здійснюється за капітаційною ставкою з урахуванням вікової структури пацієнтів та віднесення центру ПМСД до території із статусом гірського населеного пункту. Додатково пропонується здійснювати доплату за цим пакетом із застосуванням ставки за результатами виконання умов договорів про медичне обслуговування населення.

03

Надання **амбулаторної спеціалізованої медичної допомоги**, фінансування якої передбачається за кількома пакетами медичних послуг:

- **профілактика, діагностика, спостереження та лікування** пацієнтів в амбулаторних умовах, оплата якої здійснюється за глобальною ставкою із врахуванням кількості наданих послуг, зокрема лабораторних, інструментальних досліджень, хірургічних втручань, проведених амбулаторно, тощо, а також з урахуванням статусу гірського населеного пункту;
- **стоматологічна допомога**, оплата якої здійснюється за глобальною ставкою та з урахуванням статусу гірського населеного пункту;
- пріоритетні дослідження для раннього виявлення новоутворень, зокрема **мамографія, гістероскопія, езофагогастродуоденоскопія, колоноскопія, цистоскопія, бронхоскопія**, оплата яких здійснюється за кожну надану послугу;
- **ведення вагітності на амбулаторному рівні** із застосуванням капітаційної ставки;
- допомога пацієнтам із хронічною хворобою нирок із 4 та 5 стадією, зокрема проведення екстракорпорального **гемодіалізу** в амбулаторних умовах, оплата якого здійснюється відповідно до фактичної кількості наданих послуг, та проведення інтракорпорального **перитонеального діалізу**, оплата якого здійснюється відповідно до фактичної кількості пацієнтів.

Надання **стаціонарної спеціалізованої** медичної допомоги, оплата якої здійснюється у комбінації тарифів глобальна ставка та ставка за пролікований випадок, з урахуванням статусу гірського населеного пункту, відповідно до кількості пролікованих випадків та їх складності за кількома пакетами медичних послуг:

- **хірургічна допомога та хірургія одного дня**, що передбачає проведення хірургічних операцій дорослим та дітям на стаціонарному етапі за лікарськими спеціальностями: акушерство і гінекологія, дитяча гінекологія, комбустіологія, нейрохірургія, онкогінекологія, онкологія, дитяча онкологія, онкоотоларингологія, онкохірургія, ортопедія і травматологія, дитяча ортопедія і травматологія, отоларингологія, дитяча отоларингологія, офтальмологія, дитяча офтальмологія, проктологія, судинна хірургія, торакальна хірургія, урологія, дитяча урологія, хірургія, дитяча хірургія, хірургія серця та магістральних судин, щелепно-лицьова хірургія;
- медична допомога дорослим та дітям із **не хірургічними (соматичними) захворюваннями** в стаціонарних умовах за напрямками: алергологія, дитяча алергологія, гастроентерологія, дитяча гастроентерологія, гематологія, дитяча гематологія, гінекологія, дерматовенерологія, дитяча дерматовенерологія, ендокринологія, дитяча ендокринологія, імунологія, дитяча імунологія, інфекційні хвороби, дитячі інфекційні хвороби, кардіологія, дитяча кардіологія, дитяча ревматологія, неврологія, дитяча неврологія, нефрологія, дитяча нефрологія, педіатрія, підліткова терапія, пульмонологія, дитяча пульмонологія, ревматологія, терапія, токсикологія, фізіатрія, дитяча фізіатрія;

Пріоритетними через вплив на смертність та інвалідність залишаються наступні види надання допомоги, оплата яких здійснюється відповідно до кількості фактично наданих послуг:

- спеціалізована медична допомога при **гострому мозковому інсульті**, яка оплачується в залежності від методу лікування пацієнта/пацієнтки (проведення ендovasкулярних втручань, тромболітичної терапії тощо);
- спеціалізована медична допомога при **гострому інфаркті міокарда**, яка оплачується в залежності від методу лікування пацієнта/пацієнтки, зокрема проведення стентування.

06

Охорона материнства і дитинства залишається у фокусі НСЗУ та передбачає:

- спеціалізовану медичну допомогу жінкам при **пологах**. До тарифу за пологи застосовується підвищуючий коефіцієнт за комплексність надання послуг матері та дитині;
- спеціалізовану медичну допомогу немовлятам, які народились передчасно та/або потребують медичної допомоги у **неонатальному періоді**, яка оплачується відповідно до ваги новонародженого. До тарифу за цим пакетом застосовується підвищуючий коефіцієнт за наявність та роботу в закладі виїзної неонатологічної бригади невідкладної медичної допомоги та інтенсивної терапії;
- пакет **неонатального скринінгу** гарантує проведення тестування на наявність 21 захворювання для усіх новонароджених та оплачується за кожне проведене дослідження;
- **лікування безпліддя** за допомогою допоміжних репродуктивних технологій (запліднення in vitro) що оплачується по кількості фактично наданих послуг.

07

Готовність закладу охорони здоров'я до надання медичної допомоги в надзвичайних ситуаціях, що оплачується за глобальною ставкою за готовність до надання медичної допомоги населенню у випадку надзвичайних ситуацій.

08

Надання медичної допомоги пацієнтам із встановленим діагнозом **злюкисного новоутворення** передбачено в рамках трьох пакетів медичних послуг:

- **хіміотерапевтичне лікування** та супровід пацієнтів з онкологічними захворюваннями у стаціонарних та амбулаторних умовах - за глобальною ставкою, до якої застосовуються коригувальні коефіцієнти залежно від віку пацієнта/пацієнтки;
- **радіологічне лікування** та супровід пацієнтів з онкологічними захворюваннями в стаціонарних та амбулаторних умовах - за капітаційною ставкою, до якої застосовується підвищуючий коригувальний коефіцієнт за проведення променевої терапії із застосуванням лінійного прискорювача, гамма-ножа, кібер-ножа, обладнання для проведення брахітерапії;
- лікування та супровід пацієнтів з **гематологічними та онкогематологічними захворюваннями** в стаціонарних та амбулаторних умовах - за глобальною ставкою, до якої застосовуються коригувальні коефіцієнти в залежності від віку пацієнтів.

09

Важливою частиною Програми медичних гарантій є надання медичної допомоги на всіх рівнях пацієнтам із **соціально значущими захворюваннями**. Така допомога передбачається за наступними пакетами медичних послуг:

- **діагностика та лікування дорослих і дітей, хворих на туберкульоз**, у стаціонарних та амбулаторних умовах, які оплачуються за капітаційною ставкою з урахуванням чутливості мікобактерії туберкульозу до протитуберкульозних препаратів;
- **супровід та лікування дорослих та дітей, хворих на туберкульоз, на первинному рівні** медичної допомоги, які оплачуються за капітаційною ставкою з урахуванням коефіцієнтів за супровід та результат лікування;
- **діагностика, лікування та супровід осіб із вірусом імунодефіциту людини**, які оплачуються за капітаційною ставкою, тобто за кожну особу, яка отримує лікування у закладі.

10

Надання медичної допомоги пацієнтам з **розладами поведінки і психіки** передбачається в межах наступних пакетів медичних послуг:

- **супровід і лікування дорослих та дітей з психічними розладами на первинному рівні** медичної допомоги, які оплачуються за капітаційною ставкою;
- **психіатрична допомога дорослим та дітям у стаціонарних умовах**, яка оплачується за глобальною ставкою із урахуванням коригувальних коефіцієнтів відповідно до захворювань;
- **психіатрична допомога, яка надається мобільними мультидисциплінарними командами** та оплачується за глобальною ставкою з урахуванням навантаженості на команду;
- **лікування осіб із психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання опіоїдів** із використанням препаратів замісної підтримувальної терапії, яка оплачується за капітаційною ставкою, тобто за кожну особу, яка отримує лікування у закладі.

11

Надання **медичних послуг із секційного дослідження**, які оплачуються як ставка за медичну послугу.

12

Новий напрямок щодо медичного огляду осіб, який організовується **територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки**, що оплачується за фактичну кількість проведених медичних оглядів.

13

Послуги з **медичної реабілітації** в рамках ПМГ-2024 пацієнтам у гострому періоді захворювання передбачені в пакетах послуг, які надаються в стаціонарних умовах. Для надання ж послуг з медичної реабілітації у стаціонарних чи амбулаторних умовах у післягострому та довготривалому періодах, тобто поза межами гострого періоду, передбачені окремими напрямками ПМГ, зокрема:

- **медична реабілітація немовлят**, які народились передчасно та/або хворими, протягом перших трьох років життя, оплата якої здійснюється за медичну послугу;
- **реабілітаційна допомога дорослим і дітям у стаціонарних умовах**, яка оплачується ставкою за пролікований випадок;
- **реабілітаційна допомога дорослим і дітям у амбулаторних умовах**, оплата якої здійснюється за медичну послугу.

14

Новий напрямок **трансплантації**, який включає трансплантацію органів та трансплантацію гемопоетичних стовбурових клітин, що оплачується як ставка на пролікований випадок або як ставка на медичну послугу.

15

Надання **паліативної медичної допомоги**, крім паліативної допомоги, надання якої передбачено Порядком надання первинної медичної допомоги, затвердженим наказом МОЗ України від 19.03.2018 № 504, додатково передбачається в межах наступних пакетів:

- **стаціонарна паліативна медична допомога дорослим і дітям**, яка оплачується за капітаційною ставкою;
- **мобільна паліативна медична допомога дорослим і дітям**, які знаходяться вдома, яка оплачується за капітаційною ставкою.

16

Пакети для підтримки **кадрового потенціалу та сталого функціонування** закладів в умовах військового стану, а саме:

- забезпечення кадрового потенціалу системи охорони здоров'я шляхом організації надання медичної допомоги із **залученням лікарів-інтернів**, оплата якого здійснюється з урахуванням кількості посад лікарів-інтернів та мінімальної заробітної плати;
- готовність та забезпечення надання медичної допомоги населенню, яке перебуває на **території, де ведуться бойові дії**, що оплачується як глобальна ставка.

ТЕМИ ДОПОВІДЕЙ / РЕФЕРАТИВ:

1. Національна служба здоров'я України як центральний орган виконавчої влади
2. Нормативно-правові засади діяльності Національна служба здоров'я України
3. Програма державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення
4. Структура та головні функції Національної служби здоров'я України
5. Основні міжнародні принципи фінансування охорони здоров'я
6. Відмінності обов'язкового та добровільного медичного страхування
7. Ринкова модель організації охорони здоров'я
8. Система Бісмарка: модель соціального страхування
9. Система Беверіджа: модель медичного страхування
10. Стратегічні закупівлі медичних послуг як підхід до визначення обсягу та надавачів
11. Характеристика основних типів тарифів за програмою медичних гарантій
12. Пакети медичних послуг як важлива частина програми медичних гарантій
13. Пріоритетні джерела фінансування охорони здоров'я в країнах світу
14. Основні структурні елементи фінансового середовища медичних установ
15. Впровадження Електронної системи охорони здоров'я
16. Електронна система охорони здоров'я як двокомпонентна система
17. Ключові ролі в Електронній системі охорони здоров'я
18. Підключення медичного закладу до Електронної системи охорони здоров'я
19. Реєстрація в ЕСОЗ медичного закладу, який планує співпрацювати з НСЗУ
20. Вибір Медичної інформаційної системи
21. Моніторинг як контрольна функція НСЗУ

3. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ:

Питання для опитування:

- Охарактеризуйте Національну службу здоров'я України
- Що є основними завданнями НСЗУ
- Опишіть нормативно-правові засади діяльності НСЗУ
- Охарактеризуйте структуру НСЗУ:
- Що таке Програма державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення
- Який фокус діяльності Національної служби здоров'я України в сфері ПМГ
- Охарактеризуйте важливі принципи функціонування ПМГ
- З яких двох рівнозначних частини складається Програма медичних гарантій
- Що таке стратегічні закупівлі медичних послуг
- Охарактеризуйте тип тарифів в ПМГ - капітаційна ставка
- Охарактеризуйте тип тарифів в ПМГ - ставка за пролікований випадок за діагностично-спорідненими групами

- Охарактеризуйте тип тарифів в ПМГ - ставка на медичну послугу, де одиницею оплати виступає власне окрема послуга
- Охарактеризуйте тип тарифів в ПМГ - глобальна ставка, або глобальний бюджет
- Охарактеризуйте тип тарифів в ПМГ - ставка за результатами виконання умов про медичне обслуговування
- Назвіть пріоритетні напрямки розвитку сфери охорони здоров'я на 2023 - 2025 роки за Наказом МОЗ України від 07.10.2022 р. № 1832
- Що таке Пакет медичних послуг
- Охарактеризуйте принципи, на яких базується процес формування переліку пакетів медичних послуг
- Які фінансово-економічні відносини або господарські контакти існують в сфері охорон здоров'я
- Надайте характеристику моделі охорони здоров'я, яка базується на системі фінансування охорони здоров'я, - державна система (бюджетна модель / система, національна, "модель Беверіджа" або беверіджська система, англійська модель, а так само соціалістична модель)
- Надайте характеристику моделі охорони здоров'я, яка базується на системі фінансування охорони здоров'я, - система соціального медичного страхування (бюджетно-страхова модель / система, "модель Бісмарка" або бісмаркська система, німецька модель)
- Надайте характеристику моделі охорони здоров'я, яка базується на системі фінансування охорони здоров'я, - приватна система (страхова модель / система, американська модель, приватна медицина)
- Надайте характеристику моделей охорони здоров'я, що знаходяться у перехідній стадії (стадії реформування)
- Назвіть пріоритетні джерела фінансування охорони здоров'я в країнах світу
- Які джерела фінансування охорони здоров'я існують в розвинених країнах світу
- Назвіть методи фінансування медичних установ на макрорівні
- Охарактеризуйте фінансове середовище медичних установ
- Назвіть етапи впровадження Електронної системи охорони здоров'я
- Електронна система охорони здоров'я як двокомпонентна система
- З чого складається ЕСОЗ
- Як обрати Медичну інформаційну систему
- Назвіть основні етапи підписання медичною установою Договору з НСЗУ
- Що є моніторингом, як контрольної функція НСЗУ
- Надайте характеристику автоматичного моніторингу НСЗУ
- Надайте характеристику документального моніторингу НСЗУ
- Надайте характеристику фактичного моніторингу НСЗУ

ТЕСТИ КРОК

<p>Громадянин заключив декларацію з сімейним лікарем приватного закладу. Для проходження чергового медичного огляду, лікар дав направлення хворому на біохімічний аналіз крові. Хто є платником медичної послуги у цьому разі?</p>	<p>А. Благодійні внески В. НСЗУ С. За рахунок місцевого бюджету D. Спеціальний фонд лікарні E. Пацієнт</p>
<p>Сімейний лікар вирішив зайнятися підприємницькою діяльністю в сфері надання первинної медичної допомоги населенню. Яку організаційно-правову форму підприємництва доцільно обрати?</p>	<p>А. Товариство з повною відповідальністю В. Товариство з обмеженою відповідальністю С. Підприємство зі створенням юридичної особи D. Акціонерне товариство E. Приватний підприємець без створення юридичної особи</p>
<p>Фонди соціального страхування отримували дві треті суми внесків безпосередньо від робітників і одну третю від працедавців. Із цих коштів оплачувалося лікування, пенсії, допомога по безробіттю. Згодом ці фонди перетворились у лікарняні каси, а потім у страхові компанії. Описаний механізм формування фондів соціального страхування притаманний:</p>	<p>А. Системі Семашко В. Системі Джорджа С. Системі Тетчер D. Системі Бісмарка E. Системі Беверіджа</p>
<p>Який нормативно-правовий документ регламентує захист населення в умовах надзвичайної ситуації?</p>	<p>А. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» В. Закон України «Про охорону навколишнього середовища» С. Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» D. Кодекс цивільного захисту населення E. Основи законодавства України про охорону здоров'я</p>

<p>Комунальне некомерційне підприємство «Міська поліклініка» подала заяву до Головної акредитаційної комісії про проведення акредитації. Який із перелічених документів обов'язково у двомісячний строк із дня подання заяви повинна розглянути комісія на предмет його відповідності переліку, визначеному Порядком?</p>	<p>А. Результати самоаналізу діяльності закладу щодо якості медичної допомоги В. Загальну характеристику району обслуговування С. Табель оснащення закладу Д. Звіт про медичну допомогу в районі обслуговування лікувального закладу (ф. 12) Е. Акредитаційний сертифікат терміном на 3 роки</p>
<p>У країні, що розвивається відзначається зростання рівня життя населення в результаті реалізації ефективної міжрегіональної національної програми. Який основний індикатор економічного розвитку країни та найповніший показник сумарного обсягу виробництва товарів і послуг за певний період характеризує стан економіки в країні?</p>	<p>А. Державні інвестиції В. Валові приватні внутрішні інвестиції (ВПВІ) С. Валовий національний продукт (ВНП) Д. Сальдо первинних доходів Е. Валовий внутрішній продукт (ВВП)</p>

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

Основна:

1. Ахламов А.Г., Кусик Н.Л. Економіка та фінансування охорони здоров'я: навчально-методичний посібник. Одеса: ОРІДУ НАДУ при Президентові України, 2011. 134 с.
2. Баєва О.В., Чебан В.І. Економіка та підприємництво в охороні здоров'я: навчальний посібник. Чернівці: БДМУ, 2013. 360 с
3. Бондар А.В. Фінансування сфери охорони здоров'я в різних країнах. URL: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/16620/1/344-587-588.pdf>.
4. Ждан В.М., Голованова І.А., Краснова О.І. Економіка охорони здоров'я: навчальний посібник. Полтава, 2017. 114 с.
5. Кіча Д.І., Фоміна А.В. Основи економіки та фінансування охорони здоров'я. URL: <http://medbib.in.ua/osnovyiekonomiki-finansirovaniya.html>.
6. Кусик Н.Л. Розділ 10. Реформування системи фінансування охорони здоров'я в умовах трансформації національної економіки / Трансформаційні процеси в економіці: конкурентоспроможність та інституційна база управління на різних рівнях ієрархії: монографія / за ред. Ніценка В.С. Одеса: Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2016. 507 с.
7. Менеджмент та маркетинг в охороні здоров'я: навчальний посібник / В. І. Борщ, О. В. Рудінська, Н. Л. Кусик. Херсон: Олді+, 2022. 264 с.

8. Методичні рекомендації з питань перетворення закладів охорони здоров'я з бюджетних установ у комунальні некомерційні підприємства: Робоча група з питань реформи фінансування сфери охорони здоров'я України МОЗ України. URL: <http://moz.gov.ua/article/news/metodichni-rekomendacii-z-pitan-peretvorennya-zakladiv-ohoroni-zdorovja-z-bjudzhetnih-ustanov-na-komunalni-nekomercijni-pidприємства>.
9. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015 – 2020 років. URL: <http://www.apteka.ua/article/327094>.
10. Попченко Т.П. Реформування сфери охорони здоров'я в Україні: організаційне, нормативно-правове та фінансово-економічне забезпечення: аналітична доповідь. Київ: НІСД, 2012. 96 с.

Додаткова:

1. Андрушків І.П. Загальні підходи до міжнародного медичного страхування в окремих країнах. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2010. Вип. 20 (13). С. 170 – 174.
2. Боднар А.В. Фінансування галузі охорони здоров'я в Україні та у зарубіжних країнах. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2011. С. 357 - 364.
3. Камінська Т.М. Світові моделі фінансування охорони здоров'я. *Вісник Національного університету "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого"*. 2012. № 1(8). С. 284-285.
4. Кусик Н.Л. Фасиліті – менеджмент як форма державно-приватного партнерства в сфері охорони здоров'я. *Materiały VIII Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji «Aktualne problemy nowoczesnych nauk - 2012» (07 - 15 czerwca 2012 roku)*. Volume 4 «Ekonomiczne nauki». Przemysł: Sp. z o.o. “Nauka I Studia”, 2012. С. 21 – 25.
5. Маттіла У., Гук А., Галайда В. Досвід країн Європи у фінансуванні галузі охорони здоров'я: уроки для України. Київ: Європейська Комісія, проект Tacis BISTRO. 101 с.
6. Павлюк К.В. Удосконалення механізмів фінансування медичних послуг в Україні. *Фінанси України*. 2016. №. 2. С. 64-82.
7. Рожкова І.В. Державне регулювання розвитку механізмів фінансування системи охорони здоров'я на засадах суспільної справедливості. *Збірник наукових праць НАДУ*. Київ: НАДУ, 2008. Вип. 2. С. 224–233.
8. Смирнов С.О., Бикова В.Г. Механізм економічного управління закладами охорони здоров'я. *Управління розвитком*. 2016. № 3. С. 78-83.

Електронні інформаційні ресурси:

1. Всесвітня організація охорони здоров'я. URL: www.who.int.
2. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: www.ukrstat.gov.ua.
3. Державна казначейська служба України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index>.
4. Державний заклад «Центр медичної статистики Міністерства охорони

- здоров'я України»: офіційний веб-сайт. URL:
<http://medstat.gov.ua/ukr/main.html>.
5. Європейська база «Здоров'я для всіх». URL:
<http://medstat.gov.ua/ukr/statreports.html>.
 6. Європейське регіональне бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я.
URL: www.euro.who.int.
 7. Класифікація видів економічної діяльності. URL: <https://kved.biz.ua>.
 8. Лабораторія проблем економіки та управління в охороні здоров'я. URL:
www.med122.com.
 9. Медичний світ: професійна газета. URL: www.medsvit.org.
 10. Медична інформаційна система: офіційний веб-сайт компанії Мед-експерт.
URL: <http://medexpert.ua/ua/medichnij-zaklad/31-medichnij-zaklad/pro-rynku-v-iznoho-medychnoho-turyzmu-v-ukraini>.
 11. Медико - правовий портал. URL: <http://103-law.org.ua>.
 12. Міністерство охорони здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL:
<https://moz.gov.ua/>.
 13. Міністерство соціальної політики України: офіційний веб-сайт. URL:
<https://www.msp.gov.ua/main/Pro-ministerstvo.html>.
 14. Національна служба здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL:
<https://nszu.gov.ua/pro-nszu>.
 15. Український медичний часопис: медичний журнал. URL: www.umj.com.ua.
 16. Global Health Expenditure Database. URL:
<https://apps.who.int/nha/database/ViewData/Indicators/en>.
 17. Guidebook on promoting good governance in public-private partnerships. United Nations Economic Commission for Europe. United Nations, 2008. URL:
<https://www.unece.org/fileadmin/DAM/ceci/publications/ppp.pdf>.
 18. Modern healthcare. URL: <https://www.modernhealthcare.com/vital-signs-healthcare-blog>.

ТЕМА 3.

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ТА ОСНОВИ ЦІНОУТВОРЕННЯ В ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я

Мета:

Набуття здобувачем вищої освіти знань щодо базових засад формування фінансово-економічних відносин в охороні здоров'я та поняття ефективності в охороні здоров'я, формування елементів спеціальних компетентностей з формування та використання ресурсів (в т.ч. фінансових) в закладах охорони здоров'я, формування практичних навичок з використання моделей та систем фінансування охорони здоров'я.

Набуття здобувачем вищої освіти знань щодо базових засад ціноутворення на медичні послуги в охороні здоров'я, формування елементів спеціальних компетентностей з основ ціноутворення в охороні здоров'я на державному рівні, формування практичних навичок зі структурування ціни медичної послуги в закладах охорони здоров'я.

Основні поняття:

Фінансово-економічні відносини в охороні здоров'я. Базові засади ефективності в охороні здоров'я. Фінансові ресурси закладів охорони здоров'я. Моделі та системи фінансування охорони здоров'я.

Базові засади ціноутворення на медичні послуги. Структура ціни медичної послуги. Ціноутворення в охороні здоров'я на державному рівні.

ПЛАН:

1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАХОДИ:

Привітання, перевірка присутніх, повідомлення теми, мети заняття, мотивація здобувачів вищої освіти щодо вивчення теми.

2. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ВМІНЬ, НАВИЧОК.

Схема основного та оборотного капіталу медичної установи показана на рис. 1.

Основний капітал:

- повністю бере участь у виробництві та тривалий час зберігає свою споживчу вартість;
- його вартість переноситься частинами на продукцію / послугу, що виробляється, впродовж всього періоду використання і повертається до свого власника теж по частинах, в міру реалізації готової продукції або надання послуг;
- матеріально не втілюється в готовій продукції або послугі;
- відновлюється після фізичного і морального зносу через декілька кругооборотів.

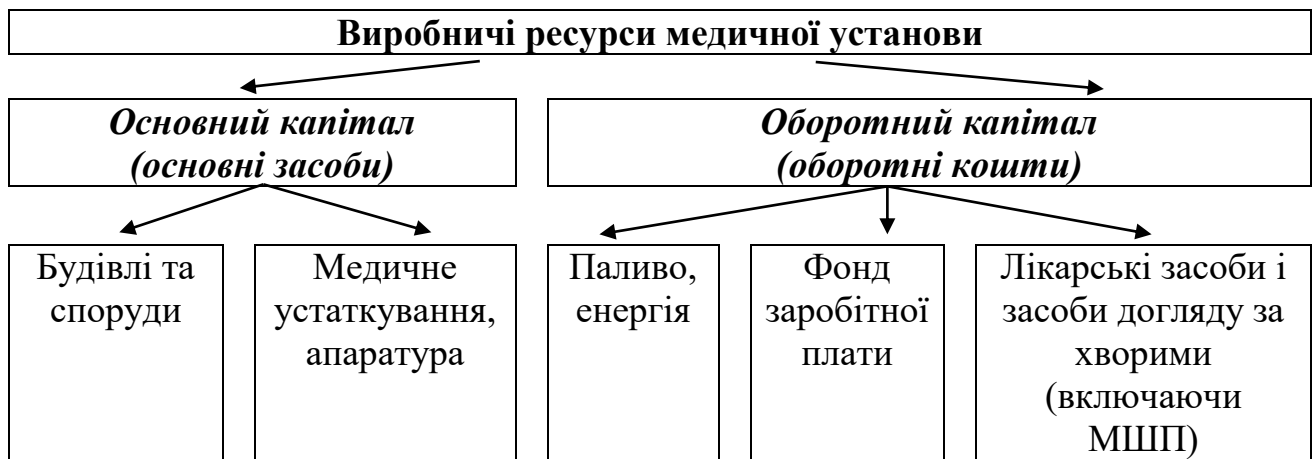

Рис. 1. Основний та оборотний капітал медичної установи

Основний капітал характеризується своєю структурою: земельні ділянки; капітальні витрати на поліпшення земель; будівлі, споруди і передавальні пристрої; машини і устаткування; транспортні засоби; інструменти, прилади, інвентар (меблі); робоча і продуктивна худоба; багаторічні насадження; інші основні засоби.

Інакше обертається частина капіталу, авансована на предмети праці та робочу силу. Вартість придбаної сировини, допоміжних матеріалів і палива входить повністю у вартість товару або послуги, що виробляється і при реалізації повністю повертається у грошовій формі до суб'єкта господарювання. Ця частина постійного капіталу набуває форми оборотного капіталу.

Оборотний капітал:

- впродовж одного періоду виробництва втрачає свою стару споживчу вартість і матеріально може втілюватись в створеному продукті або наданій послугі;
- його вартість повністю переноситься на вартість товару, що виробляється, або послуги, що надається, і повністю повертається до свого власника у грошовій формі після реалізації товару, послуги;
- відшкодування оборотного капіталу здійснюється після кожного кругообороту.

Оборотний капітал характеризується своєю структурою: сировина, матеріали, напівфабрикати, допоміжні матеріали, запаси палива, запасних частин для ремонту, запаси малоцінних і швидкозношуваних предметів, незавершене виробництво, запаси готової продукції на складі, залишки грошових коштів на рахунку в банку і касі.

В умовах формування і розвитку ринку медичних послуг особливого значення набувають фінансові відносини медичних. Вони реалізуються в певному фінансовому середовищі.

Медичні послуги можна класифікувати за наступними класифікаційними ознаками, які наведені у табл. 1.

Класифікаційні ознаки медичної послуги

Класифікаційна ознака	Медичні послуги
За видами медичної практики	- консультації; - діагностика; - лікувальна справа.
За місцем надання послуги	- стаціонар; - поліклініка; - швидка та невідкладна допомога; - санаторії, профілакторії та ін.
За складністю	- прості послуги; - складні послуги.
За часом виконання	- короткострокові; - довгострокові.
За кількістю учасників, зайнятих у наданні послуги	- одноосібні; - групові.
За характером економічних відносин	- послуги державних установ; - послуги комунальних установ; - послуги установ приватного сектору.

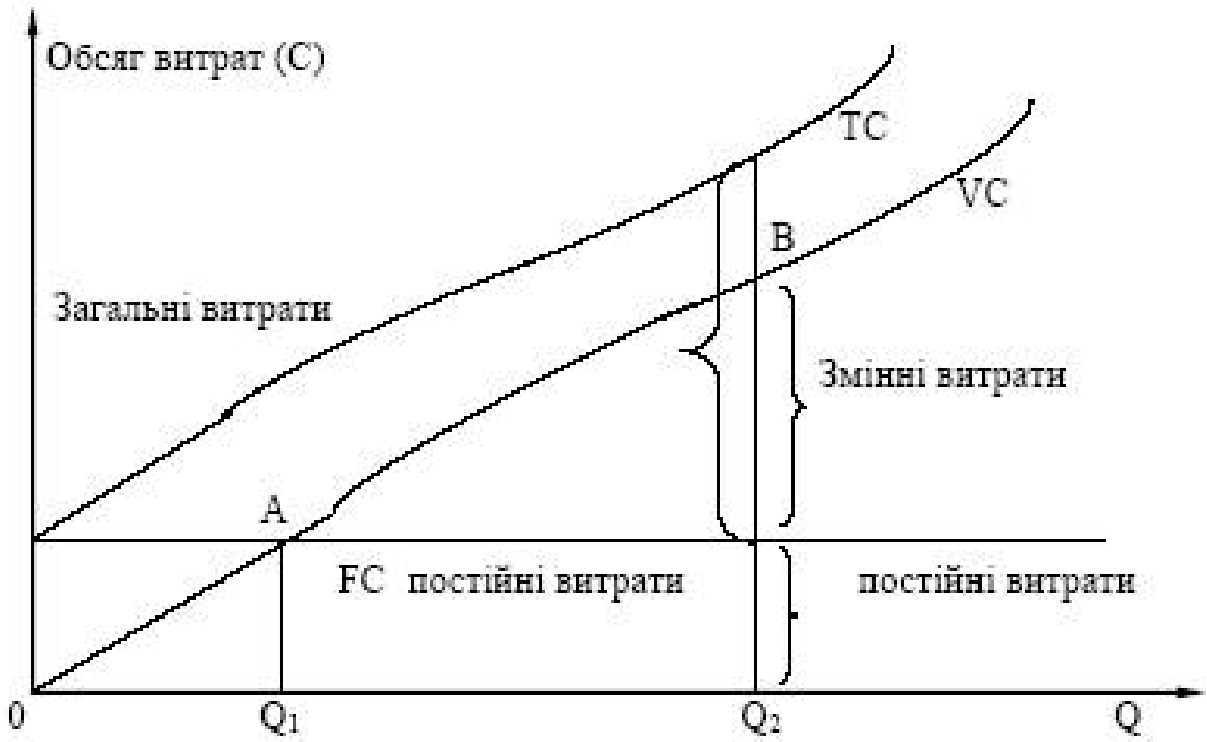
Ціна-це:

- Економічна категорія
- Еквівалент обміну товарів
- Грошове вираження вартості товарів і послуг
- Ринковий параметр
- Гарант фінансової стабільності медичного закладу

Стратегія
ціноутворення

включає такі етапи:

- Визначення мети
- Оцінка ринкової кон'юнктури
- Оцінка витрат медичних послуг
- Аналіз цін і медичних послуг конкурентів
- Вибір метода ціноутворення

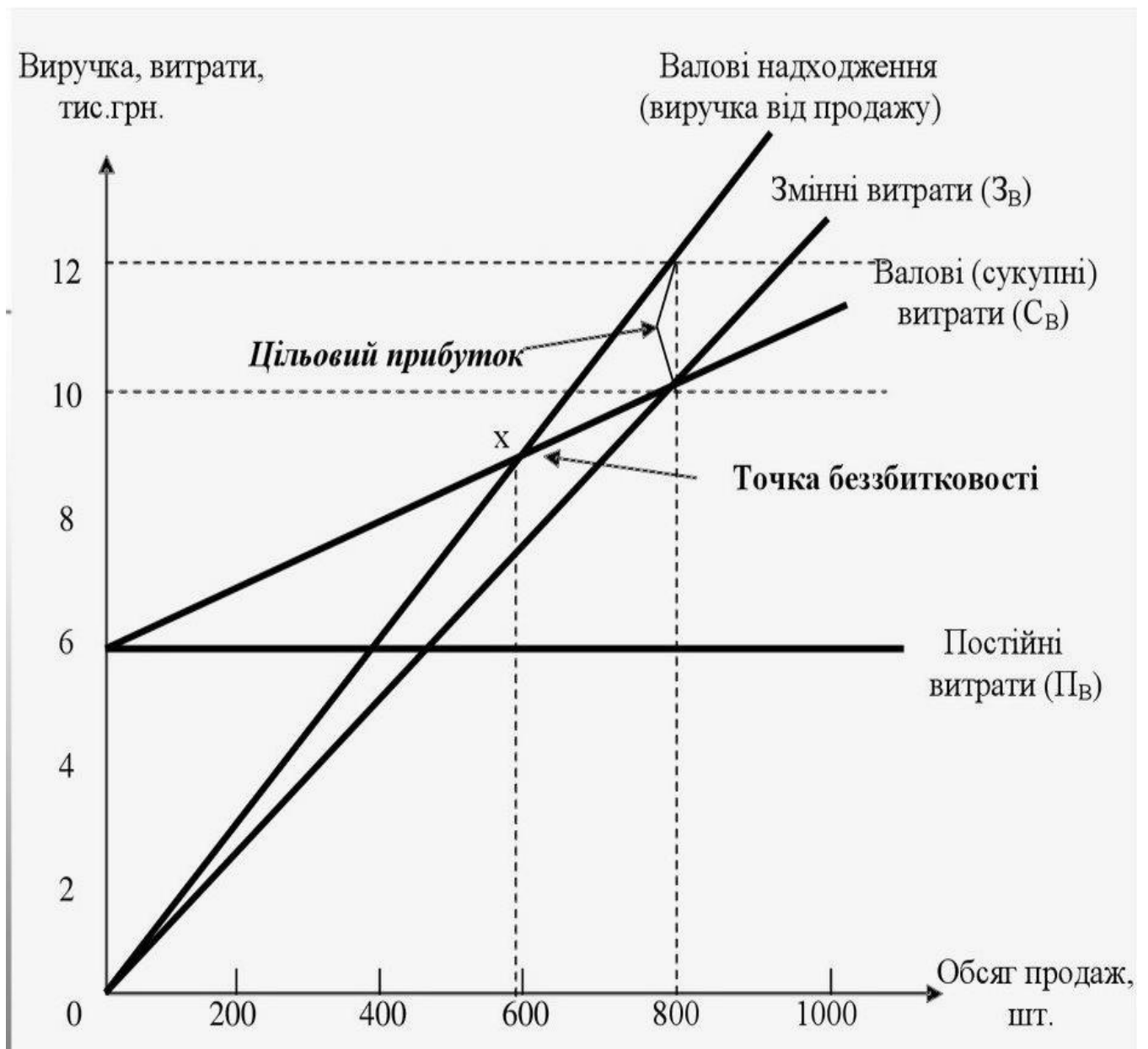

Постійні витрати - це витрати, абсолютна величина яких із збільшенням (зменшенням) обсягу надання послуг чи робіт (випуску продукції) істотно не змінюється. До постійних витрат медичної установи зазвичай відносять витрати, пов'язані з обслуговуванням і управлінням медичним закладом в цілому та його відділень зокрема, а також витрати на забезпечення господарських потреб установи (адміністративні витрати, витрати на рекламу, маркетинг, зв'язок, відрядження, оренду).

До **змінних витрат** відносять витрати, абсолютна величина яких зростає із збільшенням обсягу надання послуг чи робіт (випуску продукції) і

зменшується з його зниженням. До змінних витрат медичного закладу відносять витрати на лікарські засоби, засоби по догляду за хворими, перев'язувальні матеріали, малоцінні швидкозношувані предмети (МШП), виробничу енергію, обладнання, кошти на оплату праці медичного персоналу, зайнятого в наданні послуги (з відрахуваннями на соціальні заходи), а також інші витрати.

Метод покрокового розподілу витрат “зверху донизу” (рис. 2) передбачає проведення економічних розрахунків, результатом яких є розподіл усіх витрат закладу охорони здоров'я (як прямих, так і непрямих) - від адміністративних та допоміжних підрозділів (центрів витрат) до основних клінічних відділень (центрів витрат), для яких розраховується кінцева середня вартість одиниці медичної послуги (виписаний пацієнт, ліжко-день у стаціонарному відділенні лікарні, амбулаторне відвідування тощо) на основі критеріїв розподілу витрат, перелік та порядок застосування яких визначаються МОЗ України.

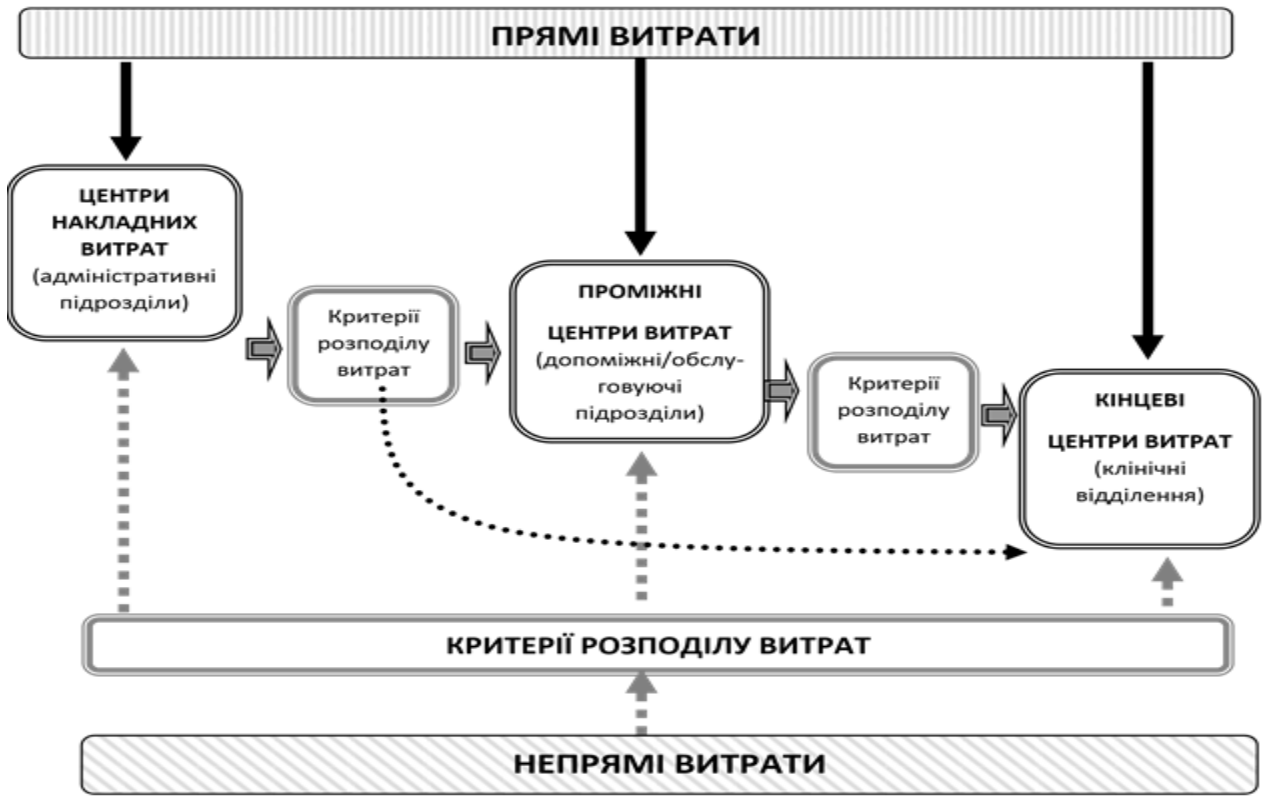

Рис. 2. Схема покрокового розподілу витрат “зверху донизу”

Витрати на виплату основної заробітної плати медперсоналу, який безпосередньо виконує медичну послугу, визначаються посадовими окладами, надбавками, доплатами у розмірах, встановлених законодавством (рис. 3).

Рис. 3. Розрахунок витрат на основну заробітну плату медперсоналу здійснюється в залежності від кваліфікації, категорії

Для обчислення коефіцієнтів непрямих витрат на один кв. метр площі приміщення слід мати довідку про основні витрати медичної установи за поточний рік (табл. 2).

Таблиця 2

Довідка про основні витрати медичної установи за поточний рік

№	Найменування витрат	Сума витрат
1.	Вартість споруди медичного закладу (грн.)	...
2.	Площа споруди (кв. м)	...
3.	Площа приміщення для надання медичних послуг (кв. м)	...
4.	Комунальні та інші витрати: тепло і водопостачання, електроенергія, зв'язок, вивезення сміття, обслуговування ліфтів (грн.)	...
5.	Фонд заробітної плати основного медперсоналу (лікарі, медсестри, фельдшери, санітарки, лаборанти і т.п.) (грн.)	...
6.	Фонд заробітної плати завідувачам відділень (грн.)	...
7.	Фонд доплати старшим медичним сестрам (грн.)	...
8.	Фонд заробітної плати адміністративного та господарського персоналу (грн.)	...

Після розрахунку прямих і непрямих витрат визначається прибуток на підставі заданого рівня рентабельності від величини валових витрат (наприклад, 20%) та інші відрахування до різноманітних державних цільових фондів, якщо вони передбачаються до сплати у залежності від специфіки діяльності медичного закладу (наприклад, Збір за спеціальне використання водних живих ресурсів, Збір за спеціальне використання лісових ресурсів, Плата за використання інших природних ресурсів та ін.).

Так само, в ціну послуги включається величина ПДВ (20%).

	Прямі	Непрямі
Змінні	<ul style="list-style-type: none"> - сировина, матеріали, комплектувальні - енергія та технологічні потреби - комісійні торговельних агентів - транспортні видатки - витрати на рекламу конкретного виду продукції 	<ul style="list-style-type: none"> - енергія для обладнання допоміжного виробництва
Постійні	<ul style="list-style-type: none"> - амортизація обладнання для виробництва продукції - зарплатня основного виробничого персоналу (незмінна складова) 	<ul style="list-style-type: none"> - зарплатня адміністративно – управлінського персоналу - енергія на освітлення та опалення приміщень - амортизація допоміжного обладнання - витрати на рекламу підприємства загалом

Ситуаційне завдання.

Вартість однойменної медичної послуги або лікування хворого для кожної лікарні окрема. Це вимушує використовувати планування витрат на медичні послуги для різних ЛПУ самостійно. Визначить вартість 1 ліжка - дня в терапевтичному відділенні на підставі статистичних даних лікарні. Опорна статистика завдання наступна:

Умовні показники для розрахунку вартості одного ліжка - дня

Найменування показників	Відділення стаціонару		
	Терапевтичне		
	Витрати за місяць, тис. грн.	Кількість ліжка / днів в місяць	Витрати на 1 л/д
1. Заробітна плата основного медичного персоналу, в т.ч. відрахування	5180	1200	?
2. Заробітна плата працівників апарату управління медичного закладу, в т.ч. відрахування	1280	1200	?
3. Витрати на медикаменти і перев'язувальні матеріали (по сформованій нормі)	2400	1200	?
4. Витрати на твердий інвентар довгострокового користування (по сформованій нормі)	3100	1200	
5. Витрати на м'який інвентар (по сформованій нормі)	180	1200	?
6. Витрати на харчування хворих (по сформованій нормі)	650	1200	?
7. Амортизація приміщення, в якому надаються медичні послуги (за прийнятою нормою амортизації)	10500	1200	?
Разом	?	1200	?

Завдання:

Знаючи вартість 1 ліжка - дня, визначить вартість лікування одного хворого в стаціонарі по середніх термінах лікування. Середня тривалість перебування хворого на ліжку розраховується як відношення числа проведених хворими ліжка-днів до числа вибулих хворих. Цей показник розраховується за нозологічними формами. Наприклад, орієнтовний норматив тривалості перебування на терапевтичній ліжку – 12 - 14 днів.

Валові витрати ЛПУ складаються з прямих і непрямих витрат. Визначить суми прямих витрат, непрямих загальновиробничих витрат, непрямих

загальногосподарських витрат. Зробіть висновки про роль розподілу непрямих витрат для ціноутворення.

Умовні показники для розрахунку вартості одного ліжка - дня

Найменування показників	Відділення стаціонару		
	Терапевтичне		
	Витрати за місяць, тис. грн.	Кількість ліжка / днів в місяць	Витрати на 1 л/д
1. Заробітна плата основного медичного персоналу, в т.ч. відрахування	5180	1200	4,32
2. Заробітна плата працівників апарату управління медичного закладу, в т.ч. відрахування	1280	1200	1,07
3. Витрати на медикаменти і перев'язувальні матеріали (по сформованій нормі)	2400	1200	2,00
4. Витрати на твердий інвентар довгострокового користування (по сформованій нормі)	3100	1200	2,59
5. Витрати на м'який інвентар (по сформованій нормі)	180	1200	0,15
6. Витрати на харчування хворих (по сформованій нормі)	650	1200	0,55
7. Амортизація приміщення, в якому надаються медичні послуги (за прийнятою нормою амортизації)	10500	1200	8,75
Разом	23290	1200	19,41

ТЕМИ ДОПОВІДЕЙ / РЕФЕРАТИВ:

1. Фінансово-економічні відносини в охороні здоров'я в умовах ринкової економіки: основні проблеми.
2. Медична установа як підприємство.
3. Ефективність в охороні здоров'я: соціальна, медична та економічна.
4. Розташування пріоритетів ефективності в медицині на макроекономічному та мікроекономічному рівнях.
5. Класифікація основних фінансових ресурсів медичної установи.
6. Характеристика моделі охорони здоров'я заснованій на державній системі фінансування.
7. Характеристика моделі охорони здоров'я заснованій на системі соціального медичного страхування.
8. Характеристика моделі охорони здоров'я заснованій на приватній системі

фінансування.

9. Реформування фінансування охорони здоров'я в Україні: бюджетно-страхова модель.
10. Основні методи фінансування медичних установ на макрорівні.
11. Особливості процесу ціноутворення сучасного медичного закладу.
12. Класифікація медичних послуг. Послуги, які включає вітчизняна медична практика. Класифікаційні ознаки медичної послуги.
13. Внутрішні та зовнішні чинники впливу на ціну медичної послуги.
14. Правове регулювання цін на медичні послуги в Україні.
15. Види цін на медичні послуги в Україні.
16. Особливості структури ціни медичної послуги.
17. Прямі та непрямі витрати в структурі ціни медичної послуги.
18. Функції, методи та правова база державного регулювання ціноутворення в охороні здоров'я.

3. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ:

Питання для опитування:

- Поясніть сутність фінансово-економічних процесів, які протікають в охороні здоров'я, в умовах ринкової економіки.
- Охарактеризуйте коло проблем, як виникають при фінансово-економічних відносинах в медицині.
- Охарактеризуйте медичну установу як підприємство.
- Розкрийте такий тип ефективності стосовно охорони здоров'я як соціальна ефективність.
- Розкрийте такий тип ефективності стосовно охорони здоров'я як медична ефективність.
- Розкрийте такий тип ефективності стосовно охорони здоров'я як економічна ефективність.
- Поясніть розташування пріоритетів ефективності в медицині на макроекономічному рівні.
- Поясніть розташування пріоритетів ефективності в медицині на мікроекономічному рівні.
- Охарактеризуйте основні групи ресурсів в економіці.
- Надайте класифікацію основних фінансових ресурсів медичної установи.
- Охарактеризуйте основний капітал медичної установи.
- Охарактеризуйте оборотний капітал медичної установи.
- Назвіть основні структурні елементи фінансового середовища медичних установ.
- Дайте характеристику моделі охорони здоров'я заснованій на державній системі фінансування.
- Дайте характеристику моделі охорони здоров'я заснованій на системі соціального медичного страхування.
- Дайте характеристику моделі охорони здоров'я заснованій на приватній системі фінансування.

- Розкрийте сутність реформування фінансування охорони здоров'я в Україні на бюджетно-страхову модель.
- Назвіть та охарактеризуйте основні методи фінансування медичних установ на макрорівні.
- Дайте характеристику соціальних нормативів у сфері охорони здоров'я в Україні як основи для визначення гарантованого обсягу медичного обслуговування.
- Дайте характеристику фінансових нормативів у сфері охорони здоров'я в Україні як основи для визначення гарантованого обсягу медичного обслуговування.
- Назвіть цілі процесу ціноутворення сучасного медичного закладу.
- Назвіть етапи стратегії ціноутворення.
- Надайте класифікацію медичних послуг.
- Назвіть послуги, які включає медична практика відповідно КВЕД «Охорона здоров'я і соціальна допомога».
- Охарактеризуйте класифікаційні ознаки медичної послуги за видами, місцем надання, складністю, часом, кількістю учасників, характером економічних відносин.
- Назвіть внутрішні та зовнішні чинники впливу на ціну медичної послуги.
- Назвіть основні законодавчі, нормативні акти щодо регулювання цін на медичні послуги.
- Назвіть види цін на медичні послуги.
- Опишіть основні задачі ціноутворення в медицині.
- Поясніть схему покрокового розподілу витрат “зверху донизу” за визначенням Міністерства охорони здоров'я України.
- Охарактеризуйте структуру ціни медичної послуги.
- Назвіть статті прямих витрат в структурі ціни медичної послуги.
- Назвіть статті непрямих витрат в структурі ціни медичної послуги.
- Опишіть розрахунок витрат на основну заробітну плату медперсоналу в залежності від кваліфікації.
- Охарактеризуйте функції, методи, законодавчу базу державного регулювання ціноутворення в охороні здоров'я.

ТЕСТИ КРОК

Амортизаційні видатки на відновлення томографу закладено у вартість томографії у розмірі 10% річних від його первісної вартості. Через який термін стане можливим оновлення томографу?	<p>A. Через 5 років</p> <p>B. Через 15 років</p> <p>C. Через 20 років</p> <p>D. Через 7 років</p> <p>E. Через 10 років</p>
Що об'єднує поняття: «економіка - ефективність суспільного виробництва - розвиток охорони здоров'я - відтворення»	<p>A. Відтворення та збереження виробничих сил</p> <p>B. Збереження здоров'я</p>

населення»?	населення С. Відтворення здоров'я населення D. Попередження захворювань E. Зростання ефективності суспільного виробництва
Який метод фармакоеконічного аналізу використовується для оцінки і порівняння альтернатив при ідентичній (однаковій) клінічній, профілактичній ефективності медичних технологій, програм, фармацевтичних засобів, а також при різних формах або умовах застосування лікарського засобу, профілактичної медичної технології, які мають однаковий терапевтичний ефект?	A. «Витрати-корисність» B. «Мінімізація-витрат» C. «Витрати-ефективність» D. «Загальна вартість захворювання» E. «Витрати-вигода»
У приватній офтальмологічній клініці відзначається зниження цін на медичні послуги та товари. Це призвело до збільшення купівельної спроможності населення. Як називається кількісний показник, який відображає ступінь кількісних змін запропонованих товарів і послуг у відповідь на зміни їх цін	A. Суммація B. Капітація C. Еластичність попиту D. Еластичність пропозиції E. Коефіцієнт еластичності пропозиції
Під час вивчення проявів нерівності щодо здоров'я населення різних регіонів було виявлено відмінності у впливі окремих чинників на здоров'я. Які з наведених чинників обумовлюють нерівність у здоров'ї?	A. Поведінкові B. Демографічні C. Біологічні D. Економічні E. Кліматичні

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

Основна:

1. Ахламов А.Г., Кусик Н.Л. Економіка та фінансування охорони здоров'я: навчально-методичний посібник. Одеса: ОРІДУ НАДУ при Президентові України, 2011. 134 с.
2. Баєва О.В., Чебан В.І. Економіка та підприємництво в охороні здоров'я: навчальний посібник. Чернівці: БДМУ, 2013. 360 с
3. Бондар А.В. Фінансування сфери охорони здоров'я в різних країнах. URL:

<http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/16620/1/344-587-588.pdf>.

4. Ждан В.М., Голованова І.А., Краснова О.І. Економіка охорони здоров'я: навчальний посібник. Полтава, 2017. 114 с.
5. Кіча Д.І., Фоміна А.В. Основи економіки та фінансування охорони здоров'я. URL: <http://medbib.in.ua/osnovyiekonomiki-finansirovaniya.html>.
6. Кусик Н.Л. Розділ 10. Реформування системи фінансування охорони здоров'я в умовах трансформації національної економіки / Трансформаційні процеси в економіці: конкурентоспроможність та інституційна база управління на різних рівнях ієрархії: монографія / за ред. Ніценка В.С. Одеса: Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2016. 507 с.
7. Менеджмент та маркетинг в охороні здоров'я: навчальний посібник / В. І. Борщ, О. В. Рудінська, Н. Л. Кусик. Херсон: Олді+, 2022. 264 с.
8. Методичні рекомендації з питань перетворення закладів охорони здоров'я з бюджетних установ у комунальні некомерційні підприємства: Робоча група з питань реформи фінансування сфери охорони здоров'я України МОЗ України. URL: <http://moz.gov.ua/article/news/metodichni-rekomendacii-z-pitan-peretvorennya-zakladiv-ohoroni-zdorovja-z-bjudzhetnih-ustanov-na-komunalni-nekomercijni-pidприємства>.
9. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015 – 2020 років. URL: <http://www.apteka.ua/article/327094>.
10. Попченко Т.П. Реформування сфери охорони здоров'я в Україні: організаційне, нормативно-правове та фінансово-економічне забезпечення: аналітична доповідь. Київ: НІСД, 2012. 96 с.

Додаткова:

1. Андрушків І.П. Загальні підходи до міжнародного медичного страхування в окремих країнах. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2010. Вип. 20 (13). С. 170 – 174.
2. Боднар А.В. Фінансування галузі охорони здоров'я в Україні та у зарубіжних країнах. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2011. С. 357 - 364.
3. Камінська Т.М. Світові моделі фінансування охорони здоров'я. *Вісник Національного університету "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого"*. 2012. № 1(8). С. 284-285.
4. Кусик Н.Л. Фасиліті – менеджмент як форма державно-приватного партнерства в сфері охорони здоров'я. *Materiały VIII Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji «Aktualne problemy nowoczesnych nauk - 2012» (07 - 15 czerwca 2012 roku)*. Volume 4 «Ekonomiczne nauki». Przemysł: Sp. z o.o. “Nauka I Studia”, 2012. С. 21 – 25.
5. Маттіла У., Гук А., Галайда В. Досвід країн Європи у фінансуванні галузі охорони здоров'я: уроки для України. Київ: Європейська Комісія, проект Tasis BISTRO. 101 с.
6. Павлюк К.В. Удосконалення механізмів фінансування медичних послуг в Україні. *Фінанси України*. 2016. №. 2. С. 64-82.
7. Рожкова І.В. Державне регулювання розвитку механізмів фінансування

системи охорони здоров'я на засадах суспільної справедливості. *Збірник наукових праць НАДУ*. Київ: НАДУ, 2008. Вип. 2. С. 224–233.

8. Смирнов С.О., Бикова В.Г. Механізм економічного управління закладами охорони здоров'я. *Управління розвитком*. 2016. № 3. С. 78-83.

Електронні інформаційні ресурси:

1. Всесвітня організація охорони здоров'я. URL: www.who.int.
2. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: www.ukrstat.gov.ua.
3. Державна казначейська служба України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index>.
4. Державний заклад «Центр медичної статистики Міністерства охорони здоров'я України»: офіційний веб-сайт. URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/main.html>.
5. Європейська база «Здоров'я для всіх». URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/statreports.html>.
6. Європейське регіональне бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я. URL: www.euro.who.int.
7. Класифікація видів економічної діяльності. URL: <https://kved.biz.ua>.
8. Лабораторія проблем економіки та управління в охороні здоров'я. URL: www.med122.com.
9. Медичний світ: професійна газета. URL: www.medsvit.org.
10. Медична інформаційна система: офіційний веб-сайт компанії Мед-експерт. URL: <http://medexpert.ua/ua/medichnij-zaklad/31-medichnij-zaklad/pro-rynku-v-iznoho-medychnoho-turyzmu-v-ukraini>.
11. Медико - правовий портал. URL: <http://103-law.org.ua>.
12. Міністерство охорони здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://moz.gov.ua/>.
13. Міністерство соціальної політики України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.msp.gov.ua/main/Pro-ministerstvo.html>.
14. Національна служба здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://nszu.gov.ua/pro-nszu>.
15. Український медичний часопис: медичний журнал. URL: www.umj.com.ua.
16. Global Health Expenditure Database. URL: <https://apps.who.int/nha/database/ViewData/Indicators/en>.
17. Guidebook on promoting good governance in public-private partnerships. United Nations Economic Commission for Europe. United Nations, 2008. URL: <https://www.unece.org/fileadmin/DAM/ceci/publications/ppp.pdf>.
18. Modern healthcare. URL: <https://www.modernhealthcare.com/vital-signs-healthcare-blog>.

ТЕМА 4.

АНАЛІЗ РИНКУ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ ТА ІНСТРУМЕНТІВ ПРОСУВАННЯ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ НА РИНКУ

Мета:

Набуття здобувачем вищої освіти знань щодо базових засад функціонування маркетингу в охороні здоров'я та поняття ринку медичних послуг, його сегментації та основних ринкових елементів, формування елементів спеціальних компетентностей з використання медичного маркетингу в сучасній охороні здоров'я (в т.ч. в медичних закладах).

Набуття здобувачем вищої освіти знань щодо базових засад стратегічного маркетингового планування, формування елементів спеціальних компетентностей з процесу розробки маркетингової стратегія в рамках системи управління медичним закладом, формування практичних навичок з використання технологій стратегічного аналізу та методів маркетингового бізнес - планування.

Основні поняття:

Базові засади маркетингу охорони здоров'я. Ринок медичних послуг: сегментація, елементи ринку. Медичний маркетинг в сучасній охороні здоров'я.

Маркетингова стратегія у системі управління та процес її розробки. Стратегічне маркетингове планування. Управління якістю. Технології стратегічного аналізу та матричні методи маркетингового бізнес – планування.

ПЛАН:

1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАХОДИ:

Привітання, перевірка присутніх, повідомлення теми, мети заняття, мотивація здобувачів вищої освіти щодо вивчення теми.

2. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ВМІНЬ, НАВИЧОК.

Ситуаційне завдання 1.

Використовуючи ієрархію потреб А. Маслоу, проаналізуйте, які потреби намагаються задовольнити виробники такої продукції:

- наручний годинник «Rolex»;
- зубна паста Colgate та ополіскував для рота;
- йогурт «Actimel»;
- пральна машина «Ariston»;
- мобільний телефон Samsung Galaxy;
- лікарський засіб «Парацетамол»;
- відпочинок у санаторно-курортному комплексі «Шаян», профілактичне лікування за графіком, відповідно призначень лікаря;
- нелікарський гомеопатичний засіб «Чай Тібетський»;

- відпочинок на гірськолижному курорті «Буковель».

Зверніть увагу, що кожен із товарів може бути орієнтований одночасно на декілька рівнів піраміди.

Ситуаційне завдання 2.

Складіть перелік маркетингових функцій, які мають виконуватись працівниками:

- міської лікарні;
- видавництва, що випускає навчальну літературу;
- фармацевтичного підприємства;
- автомобільної корпорації;
- туристичної фірми;
- приватної стоматологічної клініки.

Ситуаційне завдання 3.

За допомогою моделі 7P визначте, в чому полягають особливості маркетингу послуг:

- клініки Медичний дім Odrex в Одесі;
- вищого навчального закладу Одеський медичний інститут МГУ;
- мережі аптек «Фармація».

Ситуаційне завдання 4.

Проведіть порівняльний аналіз (спільні риси і відмінності) вказаних видів маркетингу:

- споживчий і промисловий маркетинг;
- внутрішній і міжнародний маркетинг;
- маркетинг матеріальних продуктів (лікарських засобів) і маркетинг послуг (медичних).

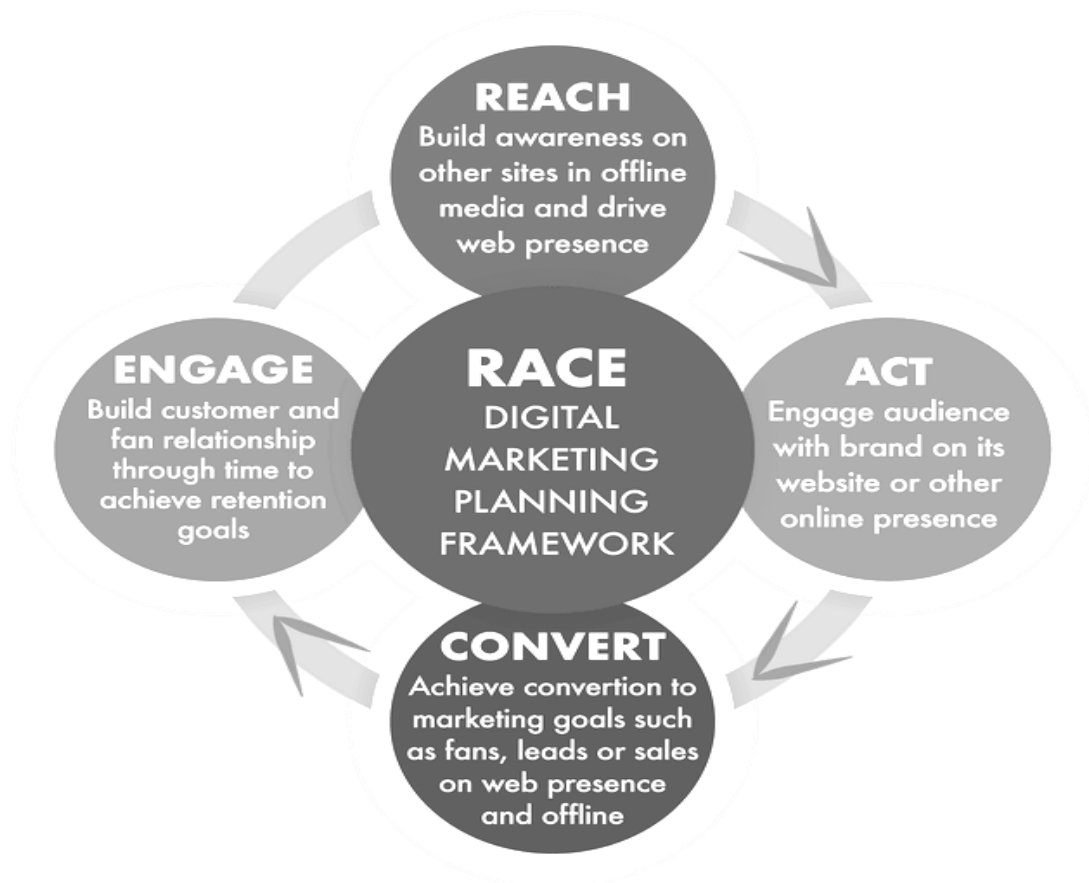
Порівняння необхідно провести окремо для кожної із маркетингових функцій: аналіз маркетингового середовища, розробка товарної політики, розробка цінової політики, розробка політики розподілу, розробка комунікативної політики.

Ситуаційне завдання 5.

Проаналізуйте публікації електронних та друкованих ЗМІ та знайдіть приклади акцій із захисту навколишнього середовища, які були проведені українськими та закордонними підприємствами медичної галузі (лікарні, поліклініки, приватні медичні клініки, фармацевтичні підприємства, аптечні мережі) протягом останніх трьох років.

Ситуаційне завдання 6.

Розробіть маркетингову стратегію та бренд приватної медичної клініки за моделлю RACE.

Використовуйте канали: сайт клініки; блог з провідними лікарями; соціальні мережі; запровадити ланцюжок розсилок або підготувати регулярні листи щодо переліку послуг медичної клініки.

Ситуаційне завдання 7.

Розробіть маркетингову стратегію та бренд приватної медичної клініки за моделлю 7P.

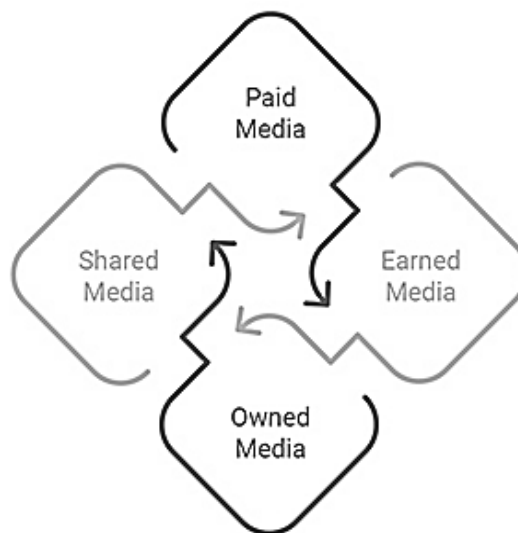

Опишіть та оптимізуйте процес надання послуг (зокрема медичних) та спілкування з пацієнтами. Фізичні характеристики - атмосфера, середовище, у якому медичний заклад надає послугу (physical evidence).

Ситуаційне завдання 8.

Розробіть маркетингову стратегію та бренд приватної медичної клініки за моделлю PESO:

- визначте вашу цільову аудиторію та поділіть її на групи - за віком, інтересами, уподобаннями по соціальних мережах;
- виберіть видання, які читає аудиторія, підготуйте цікавий контент та опублікуйте у цих виданнях;
- поширіть посилання на матеріали, що вийшли в соціальних мережах, і налаштуйте таргетовану рекламу на цільову аудиторію.

PESO Model:
What is the PESO Marketing Model?

Ситуаційне завдання 9.

Розробіть маркетингову стратегію та бренд приватної медичної клініки за моделлю Сходи ХАНТА (за прикладом).

Потенційний клієнт офтальмологічної клініки не замислювався у тому, що він псується зір, і вважав, що це природний процес у його віці. Якимось він натрапив на статтю, в якій пояснили, що можна остаточно втратити зір, якщо вчасно не звернутися до лікаря. Після читання матеріалу клієнт вирішив терміново записатися до офтальмолога.

Так він перейшов на етап «обізнаність», на якому шукав більше інформації про свою проблему, — порадився із друзями та відвідав лікаря. Офтальмолог запропонував два можливі рішення: купити окуляри або зробити лазерну корекцію.

Клієнт перейшов у стадію порівняння, почав вивчати плюси та мінуси кожного з рішень. І в результаті вибрав лазерну корекцію.

Потім йому потрібно було визначитись, до якої клініки звернутись. Клієнт з'ясував, що цю операцію робить кілька клінік, в одній - дорого, друга не працює на сайті, про третю майже немає відгуків.

У процесі пошуку потенційний клієнт побачив сайт клініки, яка веде свій блог, розповідає про проблеми зору та руйнує міфи, пов'язані з операціями. Клієнт згадав, що вже читав матеріали із цього сайту. Він переглянув відгуки, ціни та зробив вибір.

На останній стадії сходів Ханта пацієнт сховався на консультацію до клініки та записався на операцію.

Ситуаційне завдання 10.

Розробіть маркетингову стратегію та бренд приватної медичної клініки за моделлю RFM-аналіз (за прикладом).

Менеджер приватної медичної клініки вирішив сегментувати пацієнтів, щоб робити їм персональні пропозиції, збільшувати кількість звернень до клініки. Він поділив базу клієнтів на 15 сегментів за показниками: давність звернення до лікаря, частота звернень, оплачена сума медичних послуг.

Ситуаційне завдання 11.

Розробіть маркетингову стратегію та бренд приватної медичної клініки за моделлю AIDA.

Ситуаційне завдання 12.

Розробіть маркетингову стратегію та бренд приватної медичної клініки за моделлю SOSTAC.

Як застосувати модель:

1). Проаналізуйте поточну ситуацію у маркетингу:

- запитайте себе: як ви позиціонуєте компанію, як продаєте;
- проведіть рекламний аудит;
- проаналізуйте поточну ситуацію: ринок, конкурентів та аудиторію;
- виявіть свої сильні та слабкі сторони.

2). Сформулюйте цілі. Як правило, цілі бізнесу – отримання прибутку, просування нового продукту, розвиток бренду.

3). Розбийте цілі на завдання:

- визначте основні цільові ринки;
- знайдіть вашу відмінну перевагу;
- сформулюйте позиціонування товару;
- складіть цілі для маркетингу.

4). Виберіть інструменти. Наприклад, якщо ви просуваєте бренд в інтернеті, інструментами стануть контекстна реклама, реклама в соціальних мережах та SEO-просування. Вкажіть ключові показники ефективності кожної тактики.

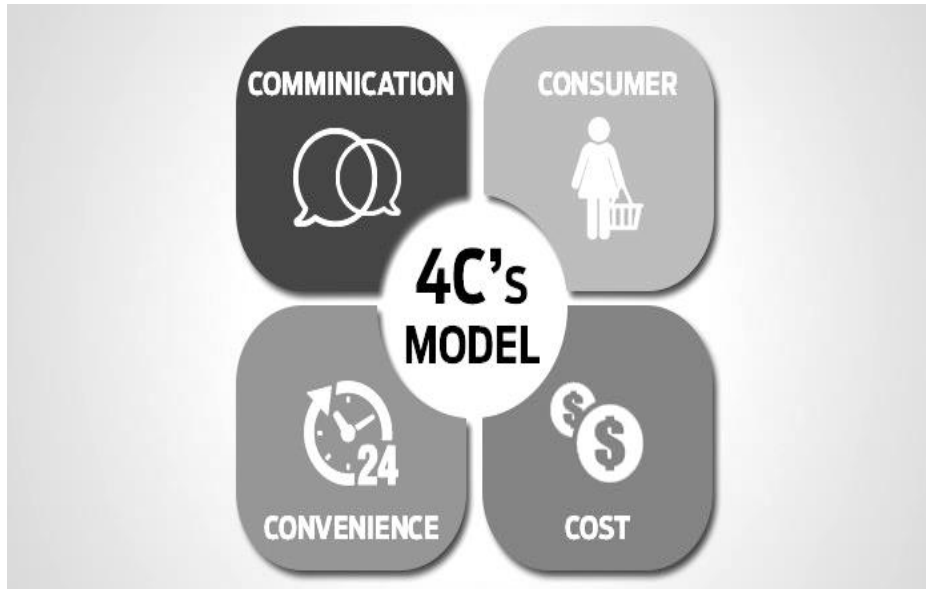
5). Опишіть, що має бути зроблено для реалізації плану.

- складіть графік заходів;
- призначте відповідальних;
- виділіть бюджет на реалізацію плану.

6). Перевірте КРІ. Наприклад, можна оцінити витрати на рекламу за вартістю залучення клієнта або за коефіцієнтом повернення інвестицій.

Ситуаційне завдання 13.

Щоб почати застосовувати модель 4С, дайте відповідь на ці блоки питань.

1). Хто ваш клієнт:

- що є конкурентною перевагою вашого продукту?
- хто цільові клієнти компанії?
- у чому їхні потреби та бажання?

2). За яку ціну користувач готовий купити продукт (медичну послугу):

- яку ціну ви встановлюєте для залучення споживача?
- чи проводилися дослідження, щоб довести адекватність цієї суми?
- чи доступна ця ціна вашим пацієнтам?
- чи вигідна вона медичній клініці? Чи покриває витрати?
- що ще, крім ціни, мотивує пацієнта користуватися послугами саме цього медичного закладу?

3). Яким чином налаштовані ваші комунікації:

- чи є у вас стратегія спілкування з пацієнтами?
- чи вибудовано медіа - стратегію просування товару (медичної послуги)?
- чи є зв'язок між комунікаціями з клієнтами та продажами?

4). Чи зручно потенційному пацієнту користуватися послугами клініки:

- з якими складнощами може зіткнутися потенційний пацієнт?
- чи є плани щодо вирішення цих проблем?
- ваш сайт чи інтернет-канали прості, доступні та інтуїтивно зрозумілі для користувачів? чи є мобільна версія?
- чи зрозумілі користувачам умови замовлення, оплати та гарантування якості медичних послуг, що надаються?
- скільки каналів забезпечують отримання медичної послуги?
- чи ефективно працює реклама і стратегія бренду?

Приклад: менеджер приватної клініки, що працює по 4С-моделі, зацікавлений у вибудовуванні довгострокових відносин з пацієнтами. Для цього він може вести блог, вибудовувати ком'юніті у соціальних мережах. Така компанія спілкуватиметься зі споживачем у кількох каналах - там, де зручно клієнту.

ТЕМИ ДОПОВІДЕЙ / РЕФЕРАТИВ:

1. Сутність, принципи та функції медичного маркетингу.
2. Особливості маркетингу в сфері медичних послуг.
3. Характеристика ринку медичних послуг.
4. Фактори, що впливають на формування потреб у медичних послугах.
5. Сутність медичної послуги: відмінність медичної послуги від інших видів послуг.
6. Характеристика видів медичних послуг.
7. Канали руху медичних послуг від медичного закладу до споживача.
8. Характеристика складових маркетингу - MIX 4P, 5P, 7P.
9. Перспективи медичного маркетингу в умовах медичної реформи в Україні.
10. Зміст, цілі та завдання маркетингового плану медичного закладу.
11. Сутність маркетингової стратегії медичного закладу.
12. Сутність цінової стратегії медичного закладу.
13. Визначення цільового сегменту для медичної послуги.
14. Визначення потреби в рекламі медичної послуги.
15. Сутність прогнозування обсягів надання медичних послуг.
16. Зміст, цілі, завдання та технології розробки фінансового плану медичного закладу.

3. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ:

Питання для опитування:

- Поясніть сутність маркетингу та надайте характеристику основних понять маркетингу.
- Назвіть етапи розвитку маркетингу.
- Назвіть принципи та функції медичного маркетингу.
- Охарактеризуйте особливості маркетингу і сфери медичних послуг.
- Надайте характеристику ринку медичних послуг. Назвіть специфічні особливості медичного маркетингу.
- Назвіть суб'єктів маркетингової діяльності у сфері охорони здоров'я.
- Охарактеризуйте фактори, що впливають на формування потреб у медичних послугах.
- Розкрийте сутність медичної послуги.
- Поясніть відмінність медичної послуги від інших видів послуг.
- Охарактеризуйте види медичних послуг.
- Опишіть макро- і мікро- рівні маркетингових досліджень.

- Назвіть канали руху медичних послуг від медичного закладу до споживача.
- Назвіть стадії життєвого циклу медичної послуги.
- Надайте характеристику складових маркетингу - MIX 4P, 5P, 7P.
- Розкрийте перспективи медичного маркетингу в умовах реформи.
- Розкрийте зміст, цілі та завдання маркетингового плану.
- Охарактеризуйте сутність маркетингової стратегії.
- Охарактеризуйте цінову стратегію.
- Опишіть визначення цільового сегменту продукції.
- Опишіть визначення потреби в рекламі.
- Розкрийте сутність прогнозування продажів.
- Опишіть оцінку ефективності маркетингу.
- Розкрийте зміст, цілі та завдання фінансового плану.
- Назвіть технології розробки фінансового плану.
- Опишіть рух грошових коштів проекту.
- Опишіть оцінку ризиків проекту.

ТЕСТИ КРОК

<p>Заступник головного лікаря з лікувальної роботи провів дослідження рівня захворюваності населення, яке обслуговувалося в поліклініці останні 5 років. За допомогою яких статистичних величин він може обчислити рівні поширеності хвороб?</p>	<p>A. Динамічний ряд B. Абсолютні величини C. Середні величини D. Відносні величини E. Стандартизовані величини</p>
<p>У приватній офтальмологічній клініці відзначається зниження цін на медичні послуги та товари. Це призвело до збільшення купівельної спроможності населення. Як називається кількісний показник, який відображає ступінь кількісних змін запропонованих товарів і послуг у відповідь на зміни їх цін</p>	<p>A. Суммація B. Капітація C. Еластичність попиту D. Еластичність пропозиції E. Коефіцієнт еластичності пропозиції</p>
<p>Суттєвий результат у переконанні людей відмовитися від шкідливих звичок, наприклад побороти куріння, дає просвітницька робота. Елементом якого виду маркетингу вона є?</p>	<p>A. Демаркетингу B. Ремаркетингу C. Синхромаркетингу D. Конверсійного E. Протидіючого</p>
<p>Сім'я, яка складається з батьків та п'ятирічної дитини, проживає на орендованій квартирі.</p>	<p>A. Жебрацтво B. Відносна бідність C. Незабезпеченість</p>

Вони економлять на продуктах харчування, рідко відпочивають та оновлюють гардероб. Який рівень достатку в цій сім'ї?	D. Нужденність E. Злиденність
Приватна клініка надає медичні послуги населенню на платній основі. Жінка 60 років відвідує клініку 2 рази на тиждень, не маючи вагомих медичних показань для такої частоти відвідувань. Який рівень розуміння медичної послуги з позиції маркетингу відображено?	A. Четвертий B. Другий C. Перший D. Третій E. П'ятий
Як впливає розвинений ринок медичних послуг на збільшення тривалості життя, поліпшення здоров'я, збереження генофонду нації?	A. Не впливає B. Опосередковано C. Погано D. Безпосередньо E. Добре
Під час вивчення проявів нерівності щодо здоров'я населення різних регіонів було виявлено відмінності у впливі окремих чинників на здоров'я. Які з наведених чинників обумовлюють нерівність у здоров'ї?	A. Поведінкові B. Демографічні C. Біологічні D. Економічні E. Кліматичні
Національний проєкт профілактики серцево-судинних захворювань у період карантинних обмежень проходить випробування в трьох регіонах країни. Отримані позитивні результати та відгуки від населення: підвищена рухова активність цільової аудиторії, знижено кількість звернень до лікарів, підвищено обізнаність населення щодо серцево-судинних захворювань. На якій фазі життєвого циклу перебуває проєкт?	A. Фаза завершення B. Фаза експлуатації C. Доінвестиційна фаза D. Фаза реалізації E. Фаза планування

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

Основна:

1. Ахламов А.Г., Кусик Н.Л. Економіка та фінансування охорони здоров'я: навчально-методичний посібник. Одеса: ОРІДУ НАДУ при Президентові України, 2011. 134 с.

2. Балабанова Л.В., Холод В.В., Балабанова І.В. Стратегічний маркетинг: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 612 с.
3. Марова С.Ф., Вовк С.М. Медична послуга як товар медичного ринку. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2017. № 4. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1056>.
4. Менеджмент та маркетинг в охороні здоров'я: навчальний посібник / В. І. Борщ, О. В. Рудінська, Н. Л. Кусик. Херсон: Олді+, 2022. 264 с.
5. Основи менеджменту та маркетингу в медицині: навчальний посібник / В.Г. Шутурмінський, Н.Л. Кусик, О.В. Рудінська. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 176 с.
6. Основи менеджменту і маркетингу в медицині: навчальний посібник. Єрошкіна Т.В., Татаровський О.П., Полішко Т.М., Борисенко С.С. Донецьк: РВВ ДНУ, 2012. 64 с.
7. Поживілова О. В. Функціонування приватних закладів у сфері охорони здоров'я. *Публічне адміністрування: теорія та практика. Електронний збірник наукових праць*. 2011. № 1 (5). URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2011-01\(5\)/11povsoz.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2011-01(5)/11povsoz.pdf).

Додаткова:

1. Барміна Г. Приватна медицина в Україні: організаційні, законодавчі, маркетингові аспекти. *Український медичний часопис*. 2014. № 5. С. 34-37.
2. Барміна Г. Приватна медицина: непрості часи для непростого бізнесу. *Аптека*. 2014. № 42(963). URL: <http://www.apteka.ua/article/310784>.
3. Борщ В.І. Сучасні тенденції розвитку системи охорони здоров'я в Україні: порівняльний аналіз. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2018. Вип. 6(18). С 215-221.
4. Борщ В.І. Ринок охорони здоров'я України: аналіз сучасного стану та тенденції розвитку. *Ринкова економіка: сучасна теорія та практика управління*. 2020. Том 19. Вип. 1(44). С. 140-159.
5. Борщ В.І. Місце сучасної моделі охорони здоров'я України у світовому медичному просторі. *Філософські засади медичної теорії та практики. Матеріали VIII Наукового симпозиуму з міжнародною участю, присвяченого 100-річчю заснування Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика МОЗ України (27-28 вересня 2018 р., м Київ) / С.В. Пустовіт, Л.А. Палей*. Київ: Графіка і дизайн, 2018. С. 18-19.
6. Громовик Б.П., Гасюк Г.Д., Левицька О.Р. Менеджмент і маркетинг у фармації: підручник. Київ: Медицина, 2008. 752 с.
7. Дмитренко Л.А., Завадська Н.П., Косяченко Н.М. Менеджмент і маркетинг у фармації: навчальний посібник. Київ: Медицина, 2010. 144 с.
8. Марова С.Ф., Вовк С.М. Медична послуга як товар медичного ринку. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2017. № 4. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1056>.
9. Мнушко З.М., Мусієнко Н.М., Ольховська А.Б. Практикум з менеджменту та маркетингу у фармації: навчальний посібник. Харків: Золоті сторінки, 2002. 144 с.

10.Надюк З.О. Державне регулювання ринку медичних послуг в Україні: монографія. Запоріжжя: КПУ, 2008. 296 с.

Електронні інформаційні ресурси:

1. Всесвітня організація охорони здоров'я. URL: www.who.int.
2. Департаменті управління та контролю якості медичних послуг МОЗ України: офіційний веб-сайт. URL: <https://moz.gov.ua/en/struktura>.
3. Європейська база «Здоров'я для всіх». URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/statreports.html>.
4. Європейське регіональне бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я. URL: www.euro.who.int.
5. Лабораторія проблем економіки та управління в охороні здоров'я. URL: www.med122.com.
6. Медичний світ: професійна газета. URL: www.medsvit.org.
7. Медична інформаційна система: офіційний веб-сайт компанії Мед-експерт. URL: <http://medexpert.ua/ua/medichnij-zaklad/31-medichnij-zaklad/pro-rynku-v-iznoho-medychnoho-turyzmu-v-ukraini>.
8. Національна академія медичних наук України. URL: www.amnu.gov.ua.
9. Портал нормативних актів України та Всесвітньої медичної асоціації. URL: http://search.ligazakon.ua/search/law/npa/?s=search&idView=LZ_SUITE_NPA&beginPos=1&countBlock=10&kw2=82089
- 10.Український медичний часопис: медичний журнал. URL: www.umj.com.ua.
- 11.Українська Медична Рада. URL: <http://www.medicalcouncilukraine.org>.
- 12.American college of healthcare executives. URL: <https://www.ache.org/>.
- 13.Modern healthcare. URL: <https://www.modernhealthcare.com/vital-signs-healthcare-blog>.
- 14.The New England Journal of Medicine. URL: <https://www.nejm.org/about-nejm/products-and-services>.

ТЕМА 5. УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ТА ПРИЙНЯТТЯ ЕФЕКТИВНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я.

Мета:

Набуття здобувачем вищої освіти знань щодо базових засад управління персоналом в закладах охорони здоров'я та кадрової політики в закладах охорони здоров'я, формування елементів професійних компетентностей з підбору медичного персоналу, оцінки та атестації лікарів та практичних навичок з використання форм та систем оплати праці медичного персоналу та мотиваційних механізмів управління медичним персоналом.

Основні поняття:

Базові засади управління персоналом в закладах охорони здоров'я. Кадрова політика в закладах охорони здоров'я. Особливості підбору медичного персоналу. Оцінка та атестація лікарів. Форми та системи оплати праці медичного персоналу. Мотиваційні механізми управління медичним персоналом.

ПЛАН:

1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАХОДИ:

Привітання, перевірка присутніх, повідомлення теми, мети заняття, мотивація здобувачів вищої освіти щодо вивчення теми.

2. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ВМІНЬ, НАВИЧОК.

Ситуаційне завдання «Багатофакторна система оплати праці медичних працівників – система аналітичної оцінки робіт»

Розрахунок оплати праці медичних працівників при системі аналітичної оцінки робіт.

Згрупуємо основні фактори (чинники), які використовуються для розрахунку оплати праці медичних працівників, при застосуванні системи аналітичної оцінки робіт в табл. 1.

Таблиця 1

**Розрахунок оплати праці медичних працівників
при системі аналітичної оцінки робіт**

Фактори	Під-фактори	Примітки	Бали
1. Професійна підготовка	а) освіта	а) середнє	1
		б) середнє спеціальне	2
		в) вище	3
		г) к.м.н.	4

		д) д.м.н. е) закінчив ФУВ	5 + 1 за кожний раз навчання
	б) кваліфікаційна категорія	а) вища б) перша в) друга г) лікар- фахівець	5 4 3 2
	в) стаж	за 1 рік	1
2. Розумові вимоги	а) тест	а) 10 питань	10
	б) нестандартна ситуація	а) вирішив б) не вирішив	10 0
3. Фізичні вимоги	а) вікові групи	а) 18 - 30 років б) 31 - 45 років в) 46 - 55 років г) 56 років і старше	4 3 2 1
	б) чинник здоров'я	а) здоровий б) не здоровий	2 1
	в) вироблення в одиницю часу	а) виконує норму б) не виконує норму в) перевиконує норму	10 0 + 1 за кожен одиницю перевиконання
4. Ступінь відповідальності	а) за устаткування		1
	б) за матеріали		1
	в) за дотримання технології (методу лікування)		1
	г) за персонал	за кожного підлеглого	0,2
5. Умови праці	а) виробничі умови нормальні		1
	б) ускладнені виробничі умови		2
	в) ступінь	а) окремі	5

	ризик	випадки б) звичні	1
Оцінки «по заслугах» (особові оцінки)			
6. Якість роботи			1
7. Раціональне використання матеріалів			1
8. Дбайливе відношення до устаткування			1
9. Максимальне використання робочого часу			1
10. Надійність, співпраця			1
11. Загальна поведінка			1
12. Можливість висунення			1
Всього балів			...

Таку оцінку проводить керівник (наприклад, головний лікар), або атестаційна комісія щорічно, і вони можуть ухвалити рішення про перегляд оплати праці медичного працівника. При аналітичній оцінці робіт чистий дохід медичної установи, одержаний в результаті роботи на платних умовах, розподіляється пропорційно кількості набраних балів кожним медичним працівником.

Прийmemo умовно, що штат медичної установи, яка надає платні медичні послуги, це: головний лікар, лікар, медсестра. Нарахуємо кожному медичному працівнику бали так, щоб: головний лікар набрав – 47 балів, лікар – 30 балів, медсестра - 22 бали.

Припустимо, що фонд оплати праці, сформований за допомогою платних медичних послуг, склав 9900 грн.

Завдання:

Розрахуйте вартість одного балу. Розрахуйте суми доплат, які будуть нараховані в цьому випадку медсестрі, лікарю та головному лікарю медичної установи.

Приведена аналітична оцінка робіт є базовою і може видозмінюватися залежно від специфіки діяльності медичної установи (стоматологія, психіатрія, хірургія).

Використаємо конфігурацію базової моделі багатофакторної системи оцінки праці медичних працівників у зв'язку зі специфікою діяльності медичної установи - оцінка праці медичних працівників у відділенні психіатричної лікарні з розбивкою на середній, молодший і лікарський персонал відділення (табл. 2 та 3).

Таблиця 2

Багатофакторна система оцінки праці середнього та молодшого медичного персоналу у відділенні психіатричної лікарні

№	Фактори	Під-фактори	Бали (+/-)
1	Професійна підготовка	1. Освіта Незакінчена Середня середня спеціальна 2. Кваліфікаційна категорія Вища I II без категорії 3. Проходження курсів підвищення кваліфікації тривалістю: 1,5 - 2 місяці до 1 місяця 4. Участь у підвищенні кваліфікації по догляду за хворими 5. Освоєння нових прийомів і методів діагностики та лікування	0 1 2 5 4 3 1 1 (за кожний) 0,5 (за кожний) 3 (за кожний виступ) 2
2	Ступінь відповідальності	1. За персонал 2. За медичне обладнання і господарський інвентар 3. За матеріали, ліки 4. За збереження матеріальних цінностей (сестра - хазяйка)	0,2 (за кожного підлеглого) 1 1 4
3	Умови праці	Напад хворих на персонал - без втрати працездатності - з втратою працездатності	0 - 1 1 - 3
		1. Суміщення ставок 0,25 ставки 0,5 ставки 2. Виконання навантаження за відсутнього на роботі 1 тиждень 2 тижні 3 тижні 4 тижні 3. Допомога іншим співробітникам підрозділу	1 3 1 2 3 4 2

4	Інтенсивність праці	4. Розробка або впровадження нових прийомів і методів догляду за хворими 5. Виконання індивідуальних професійних завдань 6. Зразковий стан робочого місця, робочого об'єкта 7. Активна участь у громадському житті підрозділу	5 1 1 1
5	Подяка	Від хворих, родичів, співробітників (у тому числі від адміністрації) лікарні або інших осіб, пов'язаних з роботою відділення - усна - письмова	 2 3
6	Порушення	1. Трудової дисципліни - за появу на роботі в нетверезому стані - відсутність на роботі без поважної причини - прогул	Позбавляється премії - 5 - 5
6	Порушення	- порушення медичної етики і деонтології (у тому числі грубість з хворими або персоналом) 2. Санітарно-епідемічного режиму 3. Техніки безпеки	- 5 - 3 - 5 - 5
7	Відмова	1. Від виконання доручень керівництва 2. Від допомоги іншим співробітникам підрозділу 3. Від застосування нових методів роботи, підвищення кваліфікації	- 3 - 2 - 5
8	Скарга	Від хворих, родичів, співробітників (у тому числі від адміністрації) лікарні або інших осіб, пов'язаних з роботою відділення - усна - письмова	 - 2 - 3
9	Інше
Всього балів			...

Таблиця 3

**Багатофакторна система оцінки праці лікарського персоналу
у відділенні психіатричної лікарні**

№	Фактори	Під-фактори	Бали (+/-)
1	Професійна підготовка	1. Освіта Вища кандидат медичних наук доктор медичних наук ФУВ, курси тривалістю: не менше 1,5 міс. до 1 місяця 2. Кваліфікаційна категорія Вища I II лікар – фахівець	3 4 5 1 (за кожний) 0,5 (за кожний) 5 4 3 2
		3. Участь у підвищенні кваліфікації по догляду за хворими 4. Освоєння нових прийомів і методів діагностики та лікування	3 (за кожний виступ) 2
2	Ступінь відповідальності	За персонал	0,2 (за кожного підлеглого)
3	Умови праці	Напад хворих на персонал (психіатрична лікарня) - без втрати працездатності - з втратою працездатності	0 – 1 1 – 3
4	Інтенсивність праці	1. Суміщення ставок 0,25 ставки 0,5 ставки 2. Допомога іншим співробітникам підрозділу 3. Розробка або впровадження нових прийомів і методів догляду за хворими, що мають значення для підрозділу 4. Виконання індивідуальних професійних завдань 5. Зразковий стан робочого місця, робочого об'єкта 6. Активна участь у громадському житті підрозділу	1 3 2 5 1 1 1

5	Подяка	Від хворих, родичів, співробітників (у тому числі від адміністрації) лікарні або інших осіб, пов'язаних з роботою відділення - усна - письмова	2 3
6	Порушення	1. Трудової дисципліни - за появу на роботі в нетверезому стані - відсутність на роботі без поважної причини - прогул - порушення медичної етики і деонтології (у т.ч. грубість з хворими або персоналом) 2. Санітарно-епідемічного режиму 3. Техніки безпеки	Позбавляється премії - 5 - 5 - 3 – 5 - 5 - 5
7	Відмова	1. Від виконання доручень керівництва 2. Від допомоги іншим співробітникам підрозділу 3. Від застосування нових методів роботи, підвищення кваліфікації	- 3 - 2 - 5
8	Скарга	Від хворих, родичів, співробітників (у тому числі від адміністрації) лікарні або інших осіб, пов'язаних з роботою відділення - усна - письмова	- 2 - 3
9	Об'єм виконаної роботи	Число пролікованих лікарем хворих 1 – 10 11 – 20 21 і більше	1 3 5
10	Інше
Всього балів			...

Ця система оцінки праці медичного персоналу може застосовуватися для розподілу фонду доплат і премій, що формується за рахунок економії фонду оплати праці в цілому по лікарні внаслідок збільшення інтенсивності праці працівників.

У психіатричному відділенні підраховується кількість балів по кожному медичному працівнику, потім - сумарне число балів за всіма працівникам

кожній категорії. Так як економічною службою лікарні за стандартною схемою вже визначено обсяг доплат (премій) в цілому по середньому та молодшому медичному персоналу, у відділенні вираховується грошовий вираз 1 балу за кожною категорією працівників. Потім підраховуються преміальні для кожного медичного працівника відділення.

Приймемо умовно, що штат лікарів психіатричного відділення: завідувач відділенням і лікар. Нарахуємо кожному лікарю бали так, щоб: завідувач відділенням набрав – 47 балів, лікар – 30 балів.

Припустимо, що преміальний фонд за один місяць для лікарів відділення склав 11927 грн.

Завдання:

Розрахуйте вартість одного балу. Розрахуйте суми місячних премій (доплат), які будуть нараховані в цьому випадку завідувачу відділенням та лікарю.

ТЕМИ ДОПОВІДЕЙ / РЕФЕРАТИВ

1. Форми та системі оплати праці медичних працівників: погодинна заробітна плата.
2. Форми та системі оплати праці медичних працівників: відрядна заробітна плата.
3. Особливості надання додаткових пільг медичним працівникам.
4. Індивідуальна заробітна плата для медичних працівників.
5. Система багатофакторної заробітної плати для медичних працівників.
6. Мотиваційні механізми управління медичним персоналом: зовнішні та внутрішні відносини, класифікація.
7. Мотиваційний механізм управління медичним персоналом як система.
8. Місце мотиваційного механізму управління медичним персоналом в системі управління закладом охорони здоров'я.
9. Формування та функціонування мотиваційного механізму управління медичним персоналом.
10. Проблеми оплати праці медичних робітників та значення соціальних факторів мотивації.

3. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ:

Питання для опитування:

- Назвіть основні критерії, за якими визначаються витрати праці медичних працівників.
- Дайте характеристику такій формі та системі оплати праці медичних працівників як погодинна заробітна плата.
- Дайте характеристику такій формі та системі оплати праці медичних працівників як відрядна заробітна плата.

- Охарактеризуйте традиційний підхід до надання додаткових пільг медичним працівникам.
- Поясніть сутність індивідуальної заробітної плати для медичних працівників.
- Поясніть сутність системи багатofакторної заробітної плати для медичних працівників.
- Поясніть сутність мотиваційного механізму, його зовнішніх та внутрішніх відносин.
- Надайте класифікацію мотиваційних механізмів управління медичним персоналом за видами і типами.
- Охарактеризуйте мотиваційний механізм управління персоналом як систему.
- Опишіть модель мотиваційного механізму управління персоналом.
- Розкрийте місце мотиваційного механізму в системі управління організацією.
- Назвіть основні складові формування та функціонування мотиваційного механізму управління персоналом.
- Опишіть значення відносин власності для формування механізму мотивації праці.
- Назвіть форми доходів, які можуть отримувати медичні працівники, зайняті в приватному та в бюджетному секторі охорони здоров'я.
- Поясніть проблеми оплати праці медичних робітників та значення соціальних факторів мотивації.

ТЕСТИ КРОК

<p>Заступник головного лікаря з лікувальної роботи провів дослідження рівня захворюваності населення, яке обслуговувалося в поліклініці останні 5 років. За допомогою яких статистичних величин він може обчислити рівні поширеності хвороб?</p>	<p>А. Динамічний ряд В. Абсолютні величини С. Середні величини D. Відносні величини E. Стандартизовані величини</p>
<p>Орган місцевого самоврядування вирішив провести цикл підготовки до реагування на загрози здоров'ю населення внаслідок ймовірної надзвичайної ситуації. З чого необхідно починати цикл підготовки?</p>	<p>А. Аналіз уроків В. Реагування на надзвичайні ситуації С. Ліквідація негативних наслідків D. Забезпечення готовності E. Запобігання загрози</p>
<p>Міська рада провела брифінг серед жителів міста для ознайомлення з деякою інформацією, що стосується</p>	<p>А. Режим сну В. ВІЛ-статус С. Миття рук</p>

детермінант здоров'я. Який із нижченаведених факторів є соціально-економічною детермінантою здоров'я?	D. Працевлаштування E. Вік
Застосування сучасних комунікаційних технологій є невід'ємною складовою в поліпшенні здоров'я населення. Наявність яких обов'язкових елементів передбачено в комунікаційному процесі?	A. Відправника та отримувача інформації, комунікатора, модератора B. Відправника та отримувача інформації, повідомлення, координатора, зворотного зв'язку C. Відправника та отримувача інформації, повідомлення, каналу комунікації та зворотного зв'язку D. Відправника, повідомлення, місця комунікації, каналу комунікації та зворотного зв'язку E. Відправника та отримувача інформації, координатора, каналу комунікації та зворотного зв'язку
Який нормативно-правовий документ регламентує захист населення в умовах надзвичайної ситуації?	A. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» B. Закон України «Про охорону навколишнього середовища» C. Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» D. Кодекс цивільного захисту населення E. Основи законодавства України про охорону здоров'я

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

Основна:

1. Алшарф І.А.М. Формування механізму управління ефективністю діяльності медичних підприємств та установ: дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / І.А.М. Алшарф; Міжнародний гуманітарний університет, Чернігівський національний технологічний університет Міністерства освіти і науки України. Чернігів, 2020. 231 с.
2. Борщ В.І. Управлінський капітал в системі охорони здоров'я: теорія і методологія: дис. ... д-ра екон. наук: спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / В.І. Борщ; Національний університет "Чернігівська політехніка". Чернігів, 2020. 529 с.

3. Державна політика у сфері охорони здоров'я: колективна монографія: ч. 2 / кол. авт.; упоряд. проф. Я.Ф. Радиш; передм. та заг. ред. проф. М.М. Білинської, проф. Я.Ф. Радиша. Київ: НАДУ, 2013. 484 с.
4. Клименко О.В. Державне регулювання медичної діяльності в Україні: генеза та тенденції розвитку: дис. ... докт. наук: 25.00.01 / Клименко Олена Вікторівна. Київ, 2016. 490 с.
5. Концепція МОЗ України «Концепція реформи охорони здоров'я у контексті процесів децентралізації». URL: http://trigger.in.ua/wp-content/uploads/2015/08/Health-Reform-and-Decentralization_policy-note-for-RPR.docx.
6. Менеджмент та маркетинг в охороні здоров'я: навчальний посібник / В. І. Борщ, О. В. Рудінська, Н. Л. Кусик. Херсон: Олді+, 2022. 264 с.
7. Основи менеджменту і маркетингу в медицині: навчальний посібник. Єрошкіна Т.В., Татаровський О.П., Полішко Т.М., Борисенко С.С. Донецьк: РВВ ДНУ, 2012. 64 с.
8. Основи менеджменту та маркетингу в медицині: навчальний посібник / В.Г. Штурмінський, Н.Л. Кусик, О.В. Рудінська. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 176 с.
9. Охорона здоров'я України: стан, проблеми, перспективи: спеціалізоване видання / В.В. Лазоришинець, Н.О. Лісневська, Л.Я. Ковальчук та ін. Київ, 2014. 608 с.
10. Співак М.В. Державна політика здоров'я-збереження: світовий досвід і Україна: монографія. Київ: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2016. 536 с.

Додаткова:

1. Баєва О.В. Основи менеджменту охорони здоров'я: навчально – методичний посібник. Київ: МАУП, 2007. 328 с.
2. Баєва О.В. Менеджмент у галузі охорони здоров'я: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 640 с.
3. Борщ В.І., Рудінська О.В. Формування професійної компетентності менеджера закладу охорони здоров'я. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2019. Т. 18. Вип. 2(42). С. 96 – 105.
4. Пашков В. Правовий господарський порядок у забезпеченні антикорупційної діяльності у сфері охорони здоров'я. *Право та управління*. 2012. № 1. URL: <http://www.apteka.ua/article/39950>.
5. Рудінська О.В., Яроміч С.А. Корпоративний менеджмент: навчальний посібник. Київ: КНТ, Ельга-Н, 2008. 416 с.
6. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я: підручник / І.С. Вардинець, В.С. Тарасюк, М.П. Семків, Г.К. Козаков; за ред. проф. О.М. Голяченка. Тернопіль: Лілея, 2002. 152 с.
7. Скібіцька Л.І., Скібіцький О.М. Менеджмент. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 416 с.
8. Управління підприємницькою діяльністю в галузі охорони здоров'я: монографія / О.В. Баєва, М.М. Білинська, Л.І. Жаліло та ін.; за ред. О.В.

Баєвої, І.М. Солоненка. Київ: МАУП, 2007. 376 с.

Електронні інформаційні ресурси:

1. Всесвітня організація охорони здоров'я. URL: www.who.int.
2. Державна казначейська служба України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index>.
3. Державний заклад «Центр медичної статистики Міністерства охорони здоров'я України»: офіційний веб-сайт. URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/main.html>.
4. Департаменті управління та контролю якості медичних послуг МОЗ України: офіційний веб-сайт. URL: <https://moz.gov.ua/en/struktura>.
5. Європейська база «Здоров'я для всіх». URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/statreports.html>.
6. Європейське регіональне бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я. URL: www.euro.who.int.
7. Медичний світ: професійна газета. URL: www.medsvit.org.
8. Медико - правовий портал. URL: <http://103-law.org.ua>.
9. Міністерство охорони здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://moz.gov.ua/>.
10. Міністерство соціальної політики України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.msp.gov.ua/main/Pro-ministerstvo.html>.
11. Національна служба здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://nszu.gov.ua/pro-nszu>.
12. Національна академія медичних наук України. URL: www.amnu.gov.ua.
13. Охорона здоров'я. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/06/zb_zoz_17.xls.
14. Портал нормативних актів України та Всесвітньої медичної асоціації. URL: http://search.ligazakon.ua/search/law/npa/?s=search&idView=LZ_SUITE_NPA&beginPos=1&countBlock=10&kw2=82089
15. Український медичний часопис: медичний журнал. URL: www.umj.com.ua.
16. Українська Медична Рада. URL: <http://www.medicalcouncilukraine.org>.
17. Modern healthcare. URL: <https://www.modernhealthcare.com/vital-signs-healthcare-blog>.
18. The New England Journal of Medicine. URL: <https://www.nejm.org/about-nejm/products-and-services>.

КРИТЕРІЇ ПОТОЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ НА ПРАКТИЧНОМУ ЗАНЯТТІ

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач бере активну участь у практичному занятті; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на запитання; бере активну участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні практичні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей. Тестові завдання виконані в повному обсязі, всі 100% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання – повні та обґрунтовані. Здобувач вільно вирішує ситуаційні завдання, впевнено демонструє практичні навички за темою заняття та вірно інтерпретує отримані дані, висловлює власну думку з теми завдання, демонструє творче мислення.
Добре «4»	Здобувач бере участь у практичному занятті; добре володіє матеріалом; демонструє необхідні знання, але дає відповіді на запитання з деякими помилками; бере участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується основною навчально-методичною та науковою літературою; висловлює власну думку з розв'язання практичних ситуацій з теми заняття. Тестові завдання виконані в повному обсязі, не менш ніж 80% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання - загалом правильні, проте наявні деякі помилки у визначеннях. Здобувач вірно вирішує ситуаційні завдання, але допускає незначні неточності та демонструє більш стандартизовані практичні навички за темою заняття при вірній інтерпретації отриманих даних, висловлює власну думку з теми завдання, демонструє критичне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач іноді бере участь у практичному занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на практичних заняттях; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел. Тестування виконано в повному обсязі, не менш ніж 50% відповідей є правильними, відповіді на відкриті питання - не логічні, з явними суттєвими помилками у визначеннях. Здобувач не достатньо володіє матеріалом для вирішення ситуаційних завдань, невпевнено демонструє практичні навички за темою заняття та інтерпретує отримані

	дані з суттєвими помилками, не висловлює свою думку з теми ситуаційного завдання.
Незадовільно «2»	Здобувач не бере участь у практичному занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел. Тестування не виконано. Ситуаційне завдання не виконано.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Назвіть рівні на яких відбуваються відносини управління в медицині. Охарактеризуйте мету, основні задачі, об'єкт та суб'єкт менеджменту в охороні здоров'я.
2. Структура, функції та повноваження НСЗУ в Україні.
3. Охарактеризуйте основні інформаційні рівні виникнення економічних та управлінських відносин. Опишіть рівні системи управління в медичній установі.
4. Назвіть найважливіші принципи розвитку національної системи охорони здоров'я, що наголошуються в Резолюції Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я.
5. Назвіть основні принципи охорони здоров'я в Україні. Назвіть основні органи охорони здоров'я в Україні.
6. Охарактеризуйте державний сектор охорони здоров'я в Україні. Розкрийте основні напрямки розвитку системи охорони здоров'я в сучасному світі.
7. Вимоги щодо акредитації на стандарти ISO та JCI як спеціалізовані стандарти якості медичної діяльності.
8. Охарактеризуйте організацію діяльності закладу охорони здоров'я: сутність і мета здійснення
9. Поясніть сутність фінансово-економічних процесів, які протікають в охороні здоров'я, в умовах ринкової економіки.
10. Охарактеризуйте коло проблем, як виникають при фінансово-економічних відносинах в медицині.
11. Розкрийте типи ефективності стосовно охорони здоров'я: соціальна, медична, економічна ефективність.
12. Надайте класифікацію основних фінансових ресурсів медичної установи.
13. Охарактеризуйте основний капітал медичної установи.
14. Охарактеризуйте оборотний капітал медичної установи.
15. Дайте характеристику моделі охорони здоров'я заснованій на державній системі фінансування.
16. Дайте характеристику моделі охорони здоров'я заснованій на системі соціального медичного страхування.
17. Дайте характеристику моделі охорони здоров'я заснованій на приватній системі фінансування.
18. Назвіть та охарактеризуйте основні методи фінансування медичних установ на макрорівні.
19. Дайте характеристику соціальних нормативів у сфері охорони здоров'я в Україні як основи для визначення гарантованого обсягу медичного обслуговування.
20. Дайте характеристику фінансових нормативів у сфері охорони здоров'я в Україні як основи для визначення гарантованого обсягу медичного обслуговування.
21. Охарактеризуйте структуру ресурсного забезпечення організації діяльності

- закладу охорони здоров'я.
22. Назвіть принципи та функції медичного маркетингу. Охарактеризуйте особливості маркетингу і сфери медичних послуг.
 23. Надайте характеристику ринку медичних послуг. Назвіть специфічні особливості медичного маркетингу.
 24. Розкрийте сутність медичної послуги. Поясніть відмінність медичної послуги від інших видів послуг. Охарактеризуйте види медичних послуг.
 25. Опишіть макро- і мікро- рівні маркетингових досліджень. Назвіть задачі та методи комплексного дослідження ринку медичних послуг.
 26. Назвіть цілі процесу ціноутворення сучасного медичного закладу. Назвіть етапи стратегії ціноутворення.
 27. Охарактеризуйте класифікаційні ознаки медичної послуги за видами, місцем надання, складністю, часом, кількістю учасників, характером економічних відносин.
 28. Назвіть внутрішні та зовнішні чинники впливу на ціну медичної послуги.
 29. Назвіть види цін на медичні послуги.
 30. Поясніть схему розподілу витрат “зверху донизу”.
 31. Охарактеризуйте структуру ціни медичної послуги.
 32. Назвіть статті прямих витрат в структурі ціни медичної послуги.
 33. Назвіть статті непрямих витрат в структурі ціни медичної послуги.
 34. Охарактеризуйте функції, методи, законодавчу базу державного регулювання ціноутворення в охороні здоров'я.
 35. Охарактеризуйте та розкрийте зміст, цілі та завдання маркетингового плану медичної установи.
 36. Поясніть роль і значення адміністративного ресурсу в організації діяльності закладу охорони здоров'я.
 37. Розкрийте специфічні особливості ресурсів лідерства в закладі охорони здоров'я.
 38. Охарактеризуйте необхідність формування етичний кодексу для кожного закладу охорони здоров'я.
 39. Охарактеризуйте управління персоналом та прийняття ефективних управлінських рішень в закладах охорони здоров'я.
 40. Корпоративна модель управління та її функціональна роль в контексті організації діяльності закладу охорони здоров'я.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Основна:

1. Бізнес-планування в охороні здоров'я: навчально-методичний посібник для керівників закладів охорони здоров'я за спеціальністю "Організація та управління охороною здоров'я / Ю.В. Вороненко, В.М. Пашенко; за заг. ред. Ю.В. Вороненка. Київ: Генеза, 2016. 334 с.
2. Борщ В.І. Управління закладами охорони здоров'я. Херсон : Олди-плюс, 2020. 391 с.
3. Бочко О.Ю. Основи планування діяльності підприємств невиробничої сфери: навчальний посібник. Київ: Ліра, 2017. 218 с.
4. Борщ В.І. Ринок охорони здоров'я України: аналіз сучасного стану та тенденції розвитку. *Ринкова економіка: сучасна теорія та практика управління*. 2020. Том 19. Вип. 1 (44). С. 140-159. DOI: [https://doi.org/10.18524/2413-9998.2020.1\(44\).198360](https://doi.org/10.18524/2413-9998.2020.1(44).198360).
5. Горачук В.В. Управління якістю медичної допомоги в закладі охорони здоров'я. Монографія. Вінниця: ПП Балюк І.Б., 2017. С. 123.
6. Ждан В.М., Голованова І.А., Краснова О.І. Економіка охорони здоров'я: навчальний посібник. Полтава, 2017. 114 с.
7. Клименко О.В. Державне регулювання медичної діяльності в Україні: генеза та тенденції розвитку: дис. ... докт. наук: 25.00.01 / Клименко Олена Вікторівна. Київ, 2016. 490 с.
8. Кусик Н.Л. Розділ 10. Реформування системи фінансування охорони здоров'я в умовах трансформації національної економіки / Трансформаційні процеси в економіці: конкурентоспроможність та інституційна база управління на різних рівнях ієрархії: монографія / за ред. Ніценка В.С. Одеса: Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2016. 507 с.
9. Методика розробки та впровадження медичних стандартів (уніфікованих клінічних протоколів) медичної допомоги на засадах доказової медицини». Наказ МОЗ України від 28 вересня 2012 року № 751. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 29 листопада 2012 р. за № 2001/22313. URL: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20120928_751.html
10. Менеджмент та маркетинг в охороні здоров'я: навчальний посібник / В.І. Борщ, О.В. Рудінська, Н.Л. Кусик. Херсон: Олді+, 2022. 264 с.
11. Основи менеджменту та маркетингу в медицині: навчальний посібник / В.Г. Шутурмінський, Н.Л. Кусик, О.В. Рудінська. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 176 с.
12. Політика та публічне управління у сфері охорони здоров'я: підручник / М.М. Білінська, Н.О. Васюк, Л.І. Жаліло та ін. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ: НАДУ, 2017. Т. 1. 284 с.
13. Росс Гр. Рекомендації щодо подальшого розвитку вторинної медичної допомоги в Україні. Рекомендації щодо вдосконалення системи управління якістю медичної допомоги в Україні: інструменти управління якістю / Гр. Росс, В. Е. Багдарасян, В. М. Богомаз та [ін.] Київ, 2016. 44 с.

Додаткова:

1. Алшарф І.А.М. Формування механізму управління ефективністю діяльності медичних підприємств та установ: дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / І.А.М. Алшарф; Міжнародний гуманітарний університет, Чернігівський національний технологічний університет Міністерства освіти і науки України. Чернігів, 2020. 231 с.
2. Ахламов А.Г., Кусик Н.Л. Економіка та фінансування охорони здоров'я: навчально-методичний посібник. Одеса: ОРІДУ НАДУ при Президентові України, 2011. 134 с.
3. Баєва О.В., Чебан В.І. Економіка та підприємництво в охороні здоров'я: навчальний посібник. Чернівці: БДМУ, 2013. 360 с.
4. Бізнес-планування: навчальний посібник / Т.Г. Васильців, Я.Д. Качмарик, В.І. Блонська, Р.Л. Лупак. Київ: Знання, 2013. 173 с.
5. Бондар А.В. Фінансування сфери охорони здоров'я в різних країнах. URL: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/16620/1/344-587-588.pdf>.
6. Борщ В.І. Сучасна парадигма державного регулювання системи управління в сфері охорони здоров'я. *Public Administration and Management: modern scientific discussions*: Collective monograph. Riga, Latvia: "Baltija Publishing", 2020. 300 p. Pp. 51-76. doi: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-022-3-4>.
7. Борщ В.І. Дослідження функціональної системи управління фінансовими в сфері охорони здоров'я України. *Ринкова економіка: сучасна теорія та практика управління*. 2020. Том 19. Вип. 2 (45). С. 144-168. DOI: [https://doi.org/10.18524/2413-9998.2020.2\(45\).201428](https://doi.org/10.18524/2413-9998.2020.2(45).201428).
8. Данько В.В. Формування інноваційної системи управління закладами охорони здоров'я: дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / В.В. Данько; Одеський національний університет імені І.І. Мечникова. Одеса, 2020. 233 с.
9. Державна політика у сфері охорони здоров'я: колективна монографія: ч. 2 / кол. авт.; упоряд. проф. Я.Ф. Радиш; передм. та заг. ред. проф. М.М. Білинської, проф. Я.Ф. Радиша. Київ: НАДУ, 2013. 484 с.
10. Державне управління охороною здоров'я в Україні: генеза і перспективи розвитку: колективна монографія / кол. авт.; упоряд. проф. Я.Ф. Радиш, передм. Т.Д. Бахтеєвої; за заг. ред. проф. М.М. Білинської, проф. Я.Ф. Радиша. Київ: НАДУ, 2013. 424 с.
11. Кіча Д.І., Фоміна А.В. Основи економіки та фінансування охорони здоров'я. URL: <http://medbib.in.ua/osnovyiekonomiki-finansirovaniya.html>.
12. Кусик Н.Л., Гузь Д.О., Буслаєва Г.В. Розділ 26. Індустрія охорони здоров'я: міжнародний досвід створення медичних туристичних кластерів / Інноваційна економіка: теоретичні та практичні аспекти: монографія. Випуск 4 / за ред. Л.О. Волощук, Є.І. Масленнікова. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 524 с.
13. Лехан В.М., Надутий К.О., Шевченко М.В. Інструмент моніторингу модернізації галузі охорони здоров'я на рівні регіону та окремої території із

- застосуванням комплексної системи індикаторів. Київ, 2014. 61 с.
14. Мартинюк О. А. Інноваційні технології в системі управління підприємствами в умовах динамічного середовища: монографія. Миколаїв: ФОП Швець В.М., 2017. – 540 с.
 15. Менеджмент та адміністративне управління: навчальний посібник /О.А. Мартинюк, Н.І. Серебряннікова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 540 с.
 16. Мартинюк О.А. Створення соціально-економічного механізму охорони здоров'я як соціального аспекту сталого розвитку держави. Перспективи інвестиційних рішень в бізнесі та управлінні проектами: матер. міжнар.наук.-практич. конф. (15-16.10 2015 р., м. Одеса). Міжнародний гуманітарний університет. Одеса: Фенікс, 2015. 144 с. С. 41-45.
 17. Мартинюк О. А. Ключові проблеми сфери охорони здоров'я в Україні. Збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції «Глобальне управління: теорія та практика». Афіни: Євро-Середземноморська Академія мистецтв і наук, 2015. 176 с. С. 98-103.
 18. Мартинюк О.А. Впровадження бізнес-процесів для підвищення конкурентоспроможності медичних закладів. "Східна Європа: економіка, бізнес та управління". 2016. №2. URL: <http://www.easterneurope-bm.in.ua/index.php/2-2016-ukr>
 19. Мартинюк О.А. Курдибанська Н.Ф. Впровадження системи управління якістю в медичних закладах. Причорноморські економічні студії. 2016. - №6. С. 75-79.
 20. Основи менеджменту і маркетингу в медицині: навчальний посібник. Єрошкіна Т.В., Татаровський О.П., Полішко Т.М., Борисенко С.С. Донецьк: РВВ ДНУ, 2012. 64 с.
 21. Охорона здоров'я України: стан, проблеми, перспективи: спеціалізоване видання / В.В. Лазоришинець, Н.О. Лісневська, Л.Я. Ковальчук та ін. Київ, 2014. 608 с.
 22. Попченко Т.П. Реформування сфери охорони здоров'я в Україні: організаційне, нормативно-правове та фінансово-економічне забезпечення: аналітична доповідь. Київ: НІСД, 2012. 96 с.
 23. Проблеми забезпечення якості медичної допомоги в системі охорони здоров'я України. Актуальні проблеми клінічної та профілактичної медицини. 2018. Т. 2, № 1. С. 5-10. URL: доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/akprkl_2018_2_1_3
 24. Рудінська О.В., Яроміч С.А. Корпоративний менеджмент: навчальний посібник. Київ: КНТ, Ельга-Н, 2008. 416 с.
 25. Співак М.В. Державна політика здоров'я-збереження: світовий досвід і Україна: монографія. Київ: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2016. 536 с.
 26. Управління підприємницькою діяльністю в галузі охорони здоров'я: монографія / О.В. Баєва, М.М. Білинська, Л.І. Жаліло та ін.; за ред. О.В. Баєвої, І.М. Солоненка. Київ: МАУП, 2007. 376 с.
 27. Borshch V., Rudinska O., Rogachevskiy O., Martyniuk O., Kusyik N., Huz D.

Strategic Health Care Management: Challenges and Realities of Emergencies.
Economic Affairs. 2022. Vol. 67. No. 04s. P. 851 – 857. (Scopus) DOI:
10.46852/0424-2513.4s.2022.18
<https://ndpublisher.in/admin/issues/EAv67n4sr.pdf>

Електронні інформаційні ресурси:

1. Всесвітня організація охорони здоров'я. URL: www.who.int.
2. Галузевий класифікатор «Довідник медичних процедур (послуг) та хірургічних операцій». URL: <https://www.dec.gov.ua/mtd/klasifikatory/>.
3. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: www.ukrstat.gov.ua.
4. Державна казначейська служба України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index>.
5. Державний заклад «Центр медичної статистики Міністерства охорони здоров'я України»: офіційний веб-сайт. URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/main.html>.
6. Департаменті управління та контролю якості медичних послуг МОЗ України: офіційний веб-сайт. URL: <https://moz.gov.ua/en/struktura>.
7. Європейська база «Здоров'я для всіх». URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/statreports.html>.
8. Європейське регіональне бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я. URL: www.euro.who.int.
9. Класифікація видів економічної діяльності. URL: <https://kved.biz.ua>.
10. Лабораторія проблем економіки та управління в охороні здоров'я. URL: www.med122.com.
11. Медичний світ: професійна газета. URL: www.medsvit.org.
12. Медична інформаційна система: офіційний веб-сайт компанії Мед-експерт. URL: <http://medexpert.ua/ua/medichnij-zaklad/31-medichnij-zaklad/pro-rynku-v-iznoho-medychnoho-turyzmu-v-ukraini>.
13. Медико - правовий портал. URL: <http://103-law.org.ua>.
14. Міністерство охорони здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://moz.gov.ua/>.
15. Міністерство соціальної політики України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.msp.gov.ua/main/Pro-ministerstvo.html>.
16. Національна служба здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://nszu.gov.ua/pro-nszu>.
17. Національна академія медичних наук України. URL: www.amnu.gov.ua.
18. Охорона здоров'я. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/06/zb_zoz_17.xls.
19. Портал нормативних актів України та Всесвітньої медичної асоціації. URL: http://search.ligazakon.ua/search/law/npa/?s=search&idView=LZ_SUITE_NPA&beginPos=1&countBlock=10&kw2=82089
20. Український медичний часопис: медичний журнал. URL: www.umj.com.ua.
21. Українська Медична Рада. URL: <http://www.medicalcouncilukraine.org>.

22. American college of healthcare executives. URL: <https://www.ache.org/>.
23. Global Health Expenditure Database. URL: <https://apps.who.int/nha/database/ViewData/Indicators/en>.
24. Global health security Index. URL: <https://www.ghsindex.org/about/>.
25. Guidebook on promoting good governance in public-private partnerships. United Nations Economic Commission for Europe. United Nations, 2008. URL: <https://www.unece.org/fileadmin/DAM/ceci/publications/ppp.pdf>.
26. European Regional Office of the World Health Organization. URL: www.euro.who.int.
27. World Health Organization. URL: www.who.int.
28. Modern healthcare. URL: <https://www.modernhealthcare.com/vital-signs-healthcare-blog>.
29. The New England Journal of Medicine. URL: <https://www.nejm.org/about-nejm/products-and-services>.
30. Health Strategy. European Commission: official web-site. URL: <https://ec.europa.eu/health/policies/background/review/strategy>.